

DE
CAVSIS PRIVILEGIATIS

184

AD

§ 3. Placiti Imperii d. d. 23. Oct. 1775. (quod Imperator
d. 16. Dec. ratum habuit)

1777 5.

SVB AVSPICIIS DIVINIS
RECTORE VNIVERSITATIS EBERHARDINO CAROLINÆ
MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO ac CLEMENTISSIMO DOMINO

184

DOMINO
CAROLO

75

DVCE WIRTEMBERGIÆ ET TECCIÆ REGNANTE REL.

INCLVTI ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRÆSIDE

VIRO PERILLVSTRI ATQVE MAGNIFICO
DOMINO

GODOFR. DANIEL HOFFMANN

SERENISSIMI DVCEIS CONSILIARIO INTIMO
H. T. VNIVERSITATIS PRORECTORE
FAVTORE ATQVE PATRONO ÆTATEM PIE DEVENERANDO
PRO LEGITIME CONSEQVENDIS I. V. DOCTORIS HONORIBVS
DIE SEPT. ANNI VNIVERSITATIS TERTIVM SÆCVLARIS

DISPV TABIT
AVCTOR

EBERHARDVS FRIDERICVS GEORGII
STVTTGARDIANVS

TVBINGÆ ÆRE FVESIANO

V I R O

PERILLVSTRI ATQVE GENEROSISSIMO

LIBERO BARONI

DOMINO, DOMINO

IOHANNI HENRICO

DE HARPPRECHT

CAMERÆ IMPERIALIS, QVÆ WEZLARIE EST
ASSESSORI SPLENDIDISSIMO

FAVTORI ATQVE PATRONO

SVMMO PIETATIS CVLTV ÆTERNVM DEVENERANDO

OPVSCVLVM HOC ACADEMICVM

CEV DEVOTIONIS SVÆ ET GRATISSIMI ANIMI TESSERAM

EA, QVA PAR EST, SVBMISSIONE

D. D. D.

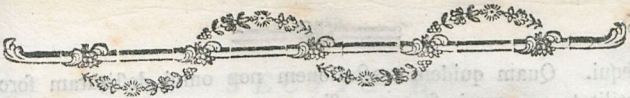
A V C T O R.

V I R O
PERILLIPTRI ATQVE GENEROSISSIMO
LIBERO BARONI
DOMINO, DOMINO
IOHANNI HENRICO
DE HARRPPECHT
CAMERÆ IMPERIALIS, QVÆ WENLARIE EST
ASSESSORI SPLENDIDISSIMO
FAVTORI ATQVE PATRONO
SUMMO PIETATIS CVLTV ÆTERNVM DEVERERANDO
OPVSCVLVM HOC ACADEMICVM
CVÆ DEVOTIONIS SVÆ ET GRATISSIMI ANIMI TESSERAM
EA, QVÆ PAR EST, SVMMISSIO
D. D. D.
AVCTOR.

- α) causæ contributionum, §. 12.
- β) — exemptionum,
- γ) — fractæ pacis publicæ profanæ & religiosæ, §. 23.
- 2) aliæ tamen non nominatæ eodem privilegio gaudent,
 - b) causæ, ubi status Imp. jus suum aut facti via profecuti sunt, aut profequi volunt, §. 24.
 - c) lites dominorum territorialium cum subditis suis, §. 25.
- 2) aliæ ob periculum in mora §. 26. (licet mandata S. C. generatim privilegiata non sint, §. 28.)
- 3) aliæ ob recurrentiam privilegio utuntur.
- b) nec tamen potestas, plures ex arbitrio præferendi iudicantibus adempta est, §. 29. ubi
 - aa) ostenditur insignis earum, quas leges nominant, præ iis, quas partes ex arbitrio addunt, prærogativa, §. 30.
 - bb) — cui potestas arbitrandi in ea re competat, §. 33.
- c) de ordine inter ipsas causas privilegiatas observando
 - α) generatim §. 31.
 - β) speciatim ex sollicitura non pendente, §. 32.
- d) de relatione ordinis personarum & causarum inter se, §. 34.
- 3) de objectis novæ, quam expectamus, legislationis, in qua
 - a) causarum ordinarium neglectui medela afferenda §. 35. quod
 - α) vel instituto plurium Assessorum Camerae, §. 36.
 - β) vel intermiscendo relationi causarum privilegiatarum ordinarium, fieri posset, §. 37.
 - b) quoad causas privilegiatas
 - α) de emendatione legum veterum, §. 38.
 - β) quid noviter circa eas statuendum sit?
 - aa) utrum causæ privilegiatæ augendæ, an minuendæ? §. 39.
 - bb) si augendæ
 - 1) separandæ sunt, nisi hæcenus
 - α) causæ summarie, §. 40.
 - β) extrajudiciales; Sabbathinæ & quæ *Bescheid-Tisch-Sachen* vocantur §. 41.
 - 2) fundamenta exponuntur
 - α) causarum §. 42-45.
 - β) personarum §. 46.
 - 3) de Classificatione causarum privilegiatarum, §. 47-50. IN.

INTROITVS.

§. I.

Ordo, quem in referendis & decidendis causis leges antiquitatis Judicem & Assessores *Camerae Imperialis* sequi voluerunt, licet Placito Imp. d. d. 23. Oct. 1775. ratihabito ab AVGVSTISSIMO d. 16. Dec. ejusdem anni restauratus fuerit, atque de novo stabilitus: nondum tamen tota ea res ita est absoluta, ut nihil, cujus accuratior determinatio jure desiderari posset, hodie superesset. Quamvis enim veteres illas de causis privilegiatis reliquis praefereendis leges dictum Imp. placitum confirmaverit, nondum tamen, quænam causis privilegiatis de novo addendæ, quo ordine hæ ipsæ se invicem excipere debeant, Augustissimus & Imperii status determinarunt, sed audiendum prius Collegium Camerale, & quæ superiori anno Wezlaria discessit, Visitationis concessum esse decreverunt. ^{a)} Novam itaque legislationem ea res adhuc expectat, quam eo ardentius omnes optare solent, quo certius est, hac deficiente ordinem in referendo, cui tam insignem Visitatio novissima impendit operam, nondum ex omni parte accuratum dici posse atque perfectum.

Liceat mihi interim, cum nova lex nondum lata sit, hanc de causis privilegiatis doctrinam, cujus momentum nemo rei statusque Cameralis judicii gnarus inficiabitur, paullo latius prosequi

sequi. Quam quidem tractationem non omni desitutam fore utilitate, eo magis sperare possum, quum, qui ex insituto hanc materiam jam pertractaverit, equidem sciam neminem. b) Duabus tota hæc disputatio partibus constabit. Quarum prior, quid leges Camerales hæctenus latæ de causis privilegiatis præcipiant, explicabit, posterior vero iis, quæ ad novam legislationem pertinent, occupabitur.

a) En verba §. 3. Placiti Imperii des Reichs Gutachten vom 23. Oct. 1775.
 „Ueber die Bestimmung der Classification der gesreiten Sachen, und
 „welche Sachen weiter zu dieser Begünstigung, auch in was Ordnung
 „solche zuzulassen seyn möchten, wäre das Bedenken des Cammer-Ge-
 „richts, und über solches das Gutachten des Visitations-Confesses zu
 „vernehmen, und zu dem Ende Ihre Kaiserl. Maj. um deren Absorde-
 „rung allerunterthünigst zu belangen.“

b) Conf. tamen imprimis ill. MOSERUS von der Teutschen Justiz-Ver-
 fassung II. Thl. Lib. IV. Cap. 8. §. 22. seq. & b. TAFINGER in Insti-
 tut. Jurispr. Camer. edit. nov. T. II. Sect. IV. Tit. 1. §. 718. 719.

Varia quoque, quæ ad hanc materiam referri possunt, continent;

Visit. Bericht d. d. 16. Jul. 1768.

C. G. Bericht d. d. 13. Jan. 1769.

Visit. Bericht d. d. 17. Dec. 1769.

In materia turni & recurrentiæ licet, quæ ibi inveniuntur, proprie
 ad relationem saltem ordinis Personarum & Causarum in referendo
 inter se pertineant.

SECTIO

 S E C T I O I.

*De Causis privilegiatis secundum leges Camerales
hactenus latis.*

§. II.

Considerata in univrsum omnium civitatum conditione, nihil sane fini constitutæ reip. magis convenit, quam ut summum Summus Imperans in eo collocet studium, ut promptissime in qualibuscunque civium causis justitia adminifretur; omnesque ideo rescindantur ambages, quæ quocunque modo causarum decisioni moram injicere possunt. Cum vero ipsæ inter se differant lites, majusque ex unius, quam alterius protractione saluti reip., majus rebus privatorum damnum immineat, naturale sane est, unam magis altera attentionem legislatoris celeremque mereri expeditionem. Quod cum legum conditores probe agnoscerent, curæ ipsis fuit, ut certæ citius reliquis ad finem perducerentur causæ. Duobus hoc potissimum perficitur modis: cum in certis causis aut modus procedendi brevior præscribitur, aut judici singularis in sententiis ferendis diligentia commendatur.

§. III.

Processum summarium, cujus ea natura est, ut inter actus judicis decisionem antecedentes & præparantes ii absint, qui exactiori quidem causæ tractationi inserviunt, nec tamen essentiam judicii ingrediuntur, Romanis jam cognitum fuisse, satis ex distinctione cognitionum in ordinarias & extraordinarias patet, quam, abrogato licet judice pedaneo, a) nihilominus adhuc valuisse

huisse arbitror. Magis tamen ille Jure Canonico in Clem. sæpe de V. S. stabilitus, doctorum postea, quibus mirum in modum placuit, ingenio magnopere extensus fuit, cum partim differentiis Causarum summariarum & ordinariorum, *b)* partim ipsis Causis summariis *c)* insignem numerum, quem leges ignorant, adderent. Ceterum de causis summariis me hoc unum observare sequentia postulant, varia admodum esse earum fundamenta, eaque vel in personarum, vel causarum niti qualitate, ita, ut non tantum salus reip. periculum in mora, sed alia quoque, liquiditas v. g. causæ, levitas ejus & modicitas eo sint referenda. *d)*

a) l. 2. Cod. de judice pedan.

b) Vid. de vanis his differentiis LVDOLF. de Jure Cam. edit. nov. p. 62. 72. licet omne prorsus discrimen inter causas ordinaras & summaras, legibus quippe stabilitum, cum eo tollere non audeam.

c) ita, qui apud CARPZOVIVM in Processu Jur. Saxon. 1675. p. 11. allegatur JACOBVS SCHVLTESTIVS in Obs. 150. causas summaras refert.

d) Conf. qui hæc fundamenta curate exposuit, JOH. ANDR. FROMMANN in Diss. de differentiis actionum ordinariorum & summariarum. Tub. 1684. §. 23--50.

§. IV.

In Imperio Rom. Germanico modus procedendi in certis causis summariis una cum jure communi receptus est, ideoque ut in summis Imp. tribunalibus, quatenus processus eorum permittit, observandus: Sed novas plane Juri Romano & Canonico, si recte existimo, prorsus incognitas sanctiones leges ordinem judicium summorum Imp. tribunalium stabilientes continent, quæ, licet pariter ad celeriolem causarum quarundam expeditionem pertineant, hanc tamen non ordine judicario brevi & sum-

mario, sed Judicis potius singulari in sententiis ferendis diligentia perfici volunt. Cum nempe ea sit Judiciorum Imp. conditio, ut æqua inter Causarum ibi pendendum multitudinem, numerumque judicantium non observetur proportio, effectum inde fuit, ut æquale omnibus causis in decidendo jus dari non potuerit, sed eæ potius reliquis præferri debuerint, quarum conditio ceteriore expeditionem efflagitat.

Natum inde speciale quoddam Causarum privilegium, orta hinc denominatio Causarum privilegiatarum, quarum hoc jus est singulare, ut ante omnes alias decidi debeant. Cujus rei quænam sit in Camera Imp. ratio, ulterius jam mihi explicandum erit.

§. V.

De Causis privilegiatis nihil O. C. antiquiores distinctius præcipiunt. Licet enim judicio Camerali vix constituto, tot statim in illud causæ deductæ fuerint, ut omnibus decidendis parvus Assessorum numerus a), quamquam improbe laborantium, impar esset b), nihil tamen O. C. antiquiores continent, quod ad officium Assessorum in præferendis certis causis pertineat. Prima enim mihi quidem oblata est O. C. de 1521, quæ ordinem causarum in decidendis illis observandum stabilit, dum causas ratione temporis, quo ad sententiam partes se submiserunt, antiquiores, reliquas noviores in decisione antecedere debere, jubet c), Nullam tamen ante R. V. de 1533. legem invenire licuit, quæ nominatim speciale causarum genus præ reliquis maturandum Judici & Assessoribus commendaret. Non ignoro quidem Causas istas extraordinarias, quas jam O. C. de 1508. Tit. 6. exhibet, O. vero C. de a. 1521. Tit. 19. §. 3. & 4. privilegiatas

B

nomi-

nominat, quas vero consilio hic prætereo, cum, eas ad nostrum non pertinere institutum, infra sim demonstraturus. Primus igitur R. V. de 1533. certum causarum genus privilegio donavit, qui lectores, ut causarum executionis distributioni præ reliquis sollicitè invigilent, admonet *d*). Cui adjungendum Memor. Visit. ad Judicem & Assessores eodem anno datum, causis spoli §. 7. prærogativam præ reliquis in expediendo concedens.

Sed clarius jam O. C. de 1555. *e*) ordinem causarum determinat, jubetque, ut *omnes* causæ, singulari prærogativa in legibus donatæ, reliquis præferantur. Ipsa tamen O. C. paucas nominatim iis privilegiatis, quas jam commemoravimus, addit, sed R. demum V. de 1556. insignem earum exhibet catalogum *f*). Quibus si quæ postea accesserunt, Recessibus quibusdam Imp. & Visit. & ipsi denique Capit. Cæs. debentur. Insigne enim licet studium Legislatorum & Visitatorum in commendandis generatim Judici & Assessori causis privilegiatis leges post R. V. de 1556. latæ probent, paucæ tamen iis, quas R. V. commemorat, postea additæ sunt. Illud hoc loco præterire nequeo, etiam ordinationem judicii Rothwilensis de 1572. paucissimis verbis dispositiones O. C. de ordine causarum in referendo repetere *g*).

Ordinatio Judicii Aulici *h*) paulo prolixius hanc materiam tractat, & in licet pleraque ex O. C. eam relata sint, quædam tamen, quæ in ea non reperiuntur, continet.

a) Novem saltim Assessores initio jud. Cam. constitutos fuisse docet L. B. de HARPPRECHT *Staatsarch.* T. II. §. 42.

b) Idem Perill. Auctor ibid. T. II. §. 91.

c) Tit. XXV. §. 2. „*Weiter, so ist unser Befehl und Meinung, daß die erst beschlossene Sachen auch zum ersten, so viel möglich, jederzeit mit Urtheil entschieden werden.*“

d) §. 4.

d) §. 4. „und soll der Leser ein gutes Aussehen haben, daß solche beschlossene, entschiedene, und Executions-Sachen ad referendum förderlich übergeben werden.“

e) P. I. Tit. X. §. 8.

f) §. 5. „und sollen alte und neue Sachen, es seyen End- oder Beurtheilte, ordentlich nach einander, und besonders die wichtigsten, und älteste von denen Assessoribus, denen sie zugestellt, referirt, also daß Causae alimentorum, miserabilium Personarum, pupillorum, fractae pacis, Captivorum, Executionum, und andere, da periculum in mora, den Rechten und der Billigkeit nach den andern vorgezogen werden.“

g) P. III. Tit. 16. in SCHMAYSS. Corp. J. P. edit. noviss. p. 323.

h) Tit. IV. SCHMAYSS. p. 925.

§. VI.

Ad rem ipsam progredior. Cum igitur de causis differo privilegiatis, eum, quo in Plac. Imp. accipiuntur, sensum sequor, sub eis tales intelligens, quas, licet tanquam noviores antiquioribus essent postponendæ, nihilominus ante reliquas a Judice & Assessoribus decidi leges volunt. Illud enim regulæ instar firmiter observandæ præcipitur, ut, prout causa quædam ratione temporis, quo ad sententiam partes se submiserunt, antiquior est, ita ante omnes reliquas proponi & expediri debeat. Videatur de ea re O. C. de 1555. a), quæ Præsidio inculcat, ne unquam Assessorum unum hunc ordinem turbare, causamque novio-rem antiquiori præferre patiatur. Ipsa tamen eodem loco O. C. sequentes ejus regulæ tradit exceptiones: cum 1) Assessor iste, quem ordo referre jubet, correferentis tantum munere in causa omnium, quas habet, antiquissima fungatur. 2) causa recentius conclusa spoliū attingat, aut alias vi legum & hujus ordinationis privilegiata sit. 3) aut denique rationes, ab Assessore causam

B 2

novio-

noviorem prælaturo, allegatæ Præsidio & reliquis Senatus membris probatæ fuerint.

a) P. I. Tit. X. §. 2. & 8.

§. VII.

Cum igitur certissimum sit, dari causas noviore, vi privilegii antiquioribus in decidendo præferendas, cum tam multæ leges, Rec. præsertim & Mem. Vif. Causas privilegiatas antiquissimis æquiparantes a), Judici & Præsidibus commendent, ut in Senatibus, quorum præsidium gerunt, antequam causa qualiscunque proponatur, utrum vel antiquissima, vel certe privilegiata sit, sollicitè examinent b), præcipua jam, quænam ad posteriores sint referendæ? examinanda venit quæstio.

a) Non recte causæ antiquissimæ privilegiatæ vocantur, cum illæ non ex juris singularis s. privilegii ratione ante reliquas decidi debeant.

b) C. O. C. P. I. Tit. XI. §. 7. „derowegen auch ein jeder Præsident in seinem Rath vor Anfang der relation zeitlich beim Referenten erfahren soll, in was Sachen er zu referiren gefaßt, --- darnach --- sich erkundigen, ob dieselbe Sach --- keine älteste oder eine gefreite, so vor andern billig zu referiren, und den andern vorzuziehen seye.“ Idem præcipiunt Mem. Vif. ad J. & A. de 1571. §. 10. de 1574. §. 1. de 1575. §. 3. de 1572. §. 13. de 1581. §. 3. de 1600. §. 1. R. V. de 1713. §. 64.

§. VIII.

Illud me ante omnia monere oportet, legum, quæ ad Ordinem Cameræ judicarium spectant, auctores non tam sollicitè, quam jure quidem id desiderari potuisset, in ea re versatos fuisse: causas enim summarias, extraordinarias, & quæ nostri sunt instituti non satis sollicitè distinxisse videntur. Jura quidem his
omni-

omnibus singularia insunt, quæ ad maturationem earum in iudicio pertinent: illa tamen, cum ipsa inter se differant, a neutro ad alterum valet consequentia. Determinaturo itaque, quænam causæ nostro sensu sint privilegiatæ, unice illud erit attendendum, an leges Judicum & Assessorès eam in decidendo reliquis præferre jubeant a). Quam quidem regulam in juris singularis ratione, quod ubique certitudinem, clara legum verba requirit, fundatam eoque firmiter observandam esse puto, quo majus hodiernus Judicii Cameralis status, parvusque judicantium numerus prærogativa tali momentum addit.

a) Sæpe leges non directe quidem causæ in decidendo prærogativam exprimunt, sed aliis idem denotantibus utuntur locutionibus: cum v. g. Judicem & Assessorès celeriter (*schleunig*) in causa quadam procedere, vel eam *færderlich* expedire jubent. Nescio sane, quidnam aliud, quam causæ in decidendo prærogativam hæc locutiones denotare possint? Quod præter alias leges R. V. de 1567. §. 9. non obseure probare videtur, ubi præcipitur: "*daß obangezogene Sachen exemptionum hinsühro ordentlich referirt, und zugleich dieselbe færderlich expedirt werden mögen*" patet, ni fallor, ex conjunctione duarum locutionum *ordentlich referirt, & færderlich expedirt*, per posteriores non eam modo judicantibus diligentiam, quam in omnibus omnino causis adhibere debent, sed singularem prorsus, quæ specialem causæ hujus prærogativam continet commendari.

§. IX.

Quæ cum ita sint, spuria primo Causæ privilegiatæ a veris mihi separandæ erunt. Primo enim cavendum, ne ex solo vocabulo, *privilegirt, gefreit*, tale jus, de quo hic nobis sermo est, deducatur. Latiori illud sumitur sensu, vel strictiori: ibi omnes sub se comprehendit causas, quarum vel Processus, vel decisio

magis reliquis maturanda: summarias itaque, extraordinarias, (de quibus postea speciati) & eas, quæ nostri sunt instituti. Exempla ejus rei non defunt: mandati enim Processus summarius vocatur atque privilegiatus: a) extraordinariæ quoque in variis legibus b) privilegiatæ audiunt. Eas vero huic Classi nihilominus haud esse accensendas, statim probabo.

a) R. D. de 1600. §. 49.

b) O. C. de 1721. Tit. XIX. §. 3. 4. O. C. de 1777. P. III. Tit. 2. C. O. C. P. III. Tit. 2. pr. R. J. N. §. 88.

§. X.

Quod itaque speciatiim Causas summarias attinet, jure suo nemo sane postulare potest, ut probata causæ suæ tanquam summariaë qualitate, illa ideo inter privilegiatas referatur. Privilegium enim processus summarii cum jus sit a prærogativa in decidendo diversum, a neutro ad alterutrum jure concluditur. Objici mihi forsan posset, ipsos O. C. auctores eo in loco a) ubi de præferendis certis causis loquuntur, Causas summarias pro privilegiatis, pro talibus declarare, quæ, licet noviores, arbitrio tamen præsidii & assessorum, reliquis præferri possint. Jus commune ibi sub juribus, quæ quibusdam causis præ cæteris favent (*vermøge der Rechte — begünstiget*) intelligi, favorem hunc secundum contextum necessario ad accelerationem causæ pertinere, alium vero modum, causæ finem accelerandi, quam processum summarium, jus commune ignorare. Hoc igitur legis auctores voluisse, ut causæ, quæ beneficio processus summarii utuntur, etiam nostro sensu privilegiatæ sint. Verum licet concedere possim, respexisse eo in loco O. C. auctores ad causas

fas summarias, nihilominus a regula initio §. tradita discedendum mihi esse non arbitror. Sine dubio in mente ipsis illæ causæ summariæ fuerunt, quarum processus iisdem ex rationibus, quæ Causas ante reliquas decidi suadent, Jure Communi accelerari debet, & has, licet noviores antiquioribus præferri voluerunt: sed *omnes omnino* causas summarias eadem prærogativa dignas ab O. C. auctoribus judicatas fuisse, nullo modo, ut credam, adduci possum. Sunt nimirum quædam processus summarii fundamenta, quæ a prærogativa in decidendo profus aliena sunt, levitas v. g. & modicitas causæ: quis vero crederet, his quoque privilegium datum fuisse? Cum itaque, quod indubitatum esse puto, alienum fuerit a mente legis auctorum, omnes causas summarias privilegio ratione decisionis donandi, singulæ certe causæ nunquam sine formidine oppositi privilegiatis accendi poterunt, cum tamen in jure singulari voluntas legislatoris extra omnem dubitationem posita esse debeat. Ceterum id, quod supra asserui, hic passus demonstrat, non tantam sollicitudinem, quam jure quidem optari posset, legis auctores ubique adhibuisse.

a) O. C. P. I. Tit. X. §. 8. „da aber die neu beschlossene Sache --- vor andern vermöge der Rechte privilegiert und begünstigt.“

§. XI.

A causis privilegiatis, quales Placitum Imp. novissimum intelligit, separandæ tertio causæ, quas extraordinarias vocat, consignatasque exhibet O. C. a). Erat hæc opinio auctoris

der unmaßgeblichen Vorschläge, die Visitation, und die Beförderung des Justiz Wesens am L. G. &c. betreffend 1772.

p. 45-51.

cau-

causas istas extraordinarias easdem esse, quibus alias in deciendo prærogativa data fuit, ordinemque, quo Tit. 3. C. O. C. hæ causæ se invicem excipiunt, instar distributionis in Classes esse, quam Judex & Assesores in distribuendis, elaborandis & decidendis causis privilegiatis sequi debeant *b*). Jure vero, uti mihi quidem videtur, refutatus fuit in *der Prüfung der ohnmasgeblichen Vorschläge*, 1772. p. 45. *seqq.*

a) O. C. de 1555. P. III. Tit. 2. C. O. C. P. III. Tit. 3.

b) En ejus verba §. 19. p. 45. „die Austheilung der Akten --- wäre dem Cammer-Richter weitershin anheim zu lassen, um solche nach Maasgab der Ordnung zu vollbringen. Die disfallige Ordnung aber dahin klar auszudrücken, daß nach denen fiscalischen Sachen anförderst die Causæ privilegiatæ, und diese zwar nach deren in der C. G. O. P. III. Tit. 3. bemerkten Ordnung distribuirt werden,“ §. 24. p. 51. „in diesem (ordine personarum) hätte ein jeder der Beisitzer die ihm zugetheilte Sachen, und zwar die privilegierte nach der Ordnung, wie solche in der C. G. O. P. III. Tit. 3. bemerket --- zu referiren.

§. XII.

Quænam igitur harum Causarum extraordinariarum ratio sit, ut distincte exponam, ratio instituti jubet, ubi duo potissimum mihi probanda erunt:

1.) Causas extraordinarias plane differre a privilegiatis nostro sensu.

2.) Ordinem illum Tit. 3. male pro classificatione Causarum privilegiatarum haberi.

Causæ nimirum in judicio Camerali pendentes ante R. J. N. respectu ad tempus, quo recessus in audientiis proponendi erant; habi-

habito, in ordinarias & extraordinarias dividebantur. His, quarum cursum magis reliquis accelerari voluerunt legislatores, audientiae destinatae erant extraordinariae, quibus haec data erat praerogativa, ut quatuor hebdomadis diebus haberentur, cum ordinariis duo tantum dies superessent *a*). Cum vero (abrogatis veteribus contumaciarum ordinibus) tres illo tempore recessuum ordines, sententiarum novarum, & praefixarum essent constituti, *b*) ad unicum praefixarum ordinem, illa Causarum divisio pertinebat, in reliquis, cum ordinariae ab extraordinariis non essent distinctae, mixtim omnes proponebantur *c*). Praefixarum ordo is vocabatur, in quo agebantur ea, quibus terminus vel a Iudice vel ab ipsis constitutus fuerat procuratoribus, inque audientis ultimus erat ordinum, ad quem tum demum, cum in reliquis nihil agendum supererat, perveniebatur.

Finis vero separationis Causarum extraordinariarum a reliquis causis non obtineri poterat, cum fere omne Audientiarum tempus Novarum ordini impenderetur, totusque Praefixarum ordo vix biennio inter Procuratores circumageretur, partim inutiles Procuratorum, utrum Causa ad extraordinarias, an ordinarias sit referenda, altercationes illarum maturationi quam maxime obessent. Qua re effectum est, ut votis Cameralium satisfacturi Legislatores in R. J. N. veteri illa distinctione inter causas ordinarias & extraordinarias abolita, omnes Causas hactenus in praefixarum ordine propositas in Novarum ordine in posterum proponi juberent.

a) C. O. C. P. III. Tit. 2. pr.

b) *ibid.* Tit. V. pr.

c) *ibid.* Tit. 2. §. 1.

§. 88. „die Unterscheidung der ordinari und extraordinari Präfix Ordnung sollen hiemit gänzlich aufgehoben seyn, und in eine Ordnung novarum gezogen werden.“ Conf. Neurodes Erläuterung des jüngsten R. Absch. p. 351.

§. XIII.

Patet exinde, singularem olim hoc genus Causarum favorem expertum, earumque in audientiis maturationem præ reliquis Illatoribus curæ fuisse: nec tamen cum Auctore *der ohmmsgebl. Vorschläge* inde colligere licet, easdem, quæ in audientiis, in decidendo quoque esse privilegiatas.

1.) Enim ratio juris singularis, sæpius allegata, hic quoque recurrit, quod nisi expressa lege nitatur, nisi Judex & Assesores causam quandam reliquis præferre jubeantur, fundamento destituitur. Tale vero præceptum nullibi inveniri, non est, quod mireris, cum totus ille Tit. 3. reliquique omnes, qui de causis extraordinariis agunt, solum procuratorum, non Judicis & Assessorum determinent officium, ipsaque lex innuat, eo sine saltem hanc fuisse proditam signationem, ut sciant Procuratores, quibusnam causis extraordinariæ destinatæ sint Audientiæ a). Si

2.) ea mens fuisset legislatorum, ut causæ extraordinariæ etiam privilegiatæ nostro sensu essent, nescio sane, qua re Concepti Auctores commoti fuerint, ne eo in loco, ubi de præferentia causarum in decidendo agunt, se ad hanc causarum con- signationem referrent, ne extraordinarias pro illis, quæ reliquis in decidendo præferendæ sint, declararent? explicare nequeo, qui finis enumerationis illius causarum sit, quæ C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 3. occurrit! cur illas ab Extraordinariis separaverint? cur multæ ibi sint nominatæ, quæ inter extraordinarias rela-

relatæ fuerunt? Nonne his omnibus luculentissime indicant, duo sibi in mente esse privilegia, diversa prorsus, nec inter se invicem confundenda? cum

3.) denique R. J. N. totam illam causarum in extraordinarias & ordinarias divisionem abrogaverit, neque quidquam contineat, ex quo distinctionem propter privilegium in decidendo nihilominus valere debere deduci posset, omnem Tit. IIIi usum hodie sublatum esse, patet. Nihil prorsus totus ille R. J. N. §. 88. continet, b) quod ad nostrum institutum trahi posset. Licet enim causarum privilegiatarum mentionem faciat, licet, ne nova lege mora ipsis injiciatur, caveat, novaque, quibus id præcaveri possit, proponat remedia: hæc omnia tamen ad solas causas, quæ hucusque extraordinariæ fuerunt, ad modum proponendi in audientiis, non vero decisionem causarum in senatibus pertinent.

a) C. O. C. P. III. Tit. 2. §. 2.

b) R. J. N. §. 88. „damit aber eins mit dem andern nicht confundirt, sonderlich aber die causæ privilegiatæ nicht gestekt werden. &c.

§. XIV.

Neque vero, ut contrariæ accedam sententiæ, eo commoveor, quod

1.) causæ hæ privilegiatæ, *gesfreite*, dicantur a). Quis enim ignorat, sensum vocis hujus esse latissimum, totiesque eam adhiberi, quoties jus quoddam adest in causa singulare? Singularis itaque prærogativa, quod huic causarum generi extraordinariæ destinata fuerint audientiæ, denominationis ejus rationem continet. Ex solo nomine jus deduci nequit, quis enim

contenderet, duas res, quæ iisdem nominibus utuntur, iisdem ideo uti iuribus?

2.) Quod præ reliquis maturandæ dicantur *b*). Hic enim non de causarum decisione, sed propositione earum in audientiis maturanda esse sermonem, contextus docet. Nonne vero ex hoc legislatorum erga causas extraordinarias studio, eas tam ratione processus, cuius accelerandi causa plus ipsis temporis, quam ordinariis causis in audientiis destinatum erat, quam decisionis privilegiatas esse, jure concluditur? quid juvat, processum fuisse acceleratum, si decisionis dilatio, quo minus ad finem causa perducat, nihilominus obstet? Responso ex iis, quæ sæpius de juris singularis natura dicta sunt, repetenda, ad quod probandum non argumenta ex sola rationis paritate petita sufficiunt, sed expressa legislatoris declaratio requiritur.

3.) Forfan etiam O. C. de 1555. mihi obmovebitur, eas causas noviores antiquioribus præferre jubens, quæ vi hujus ordinationis privilegiatæ sunt *c*). Vbi igitur illas invenias? ubi alia earum præter hanc, quæ P. III. Tit. 3. occurrit, consignatio? Verum, licet concedam, eas, quæ vere privilegiatæ sunt, nec uno loco in O. C. de 1555. collectas inveniri, nec tum temporis multas jam in earum numerum fuisse relatas, quod nempe R. demum VII. de 1556. factum est, non desunt tamen, ad quas illo in loco legis auctores respicere poterant, causæ v. g. spoli, specialium constitutionum, fractæ pacis, fiscales, executionum. Certe, si contrarium exinde quis elicere vellet, nudis conjecturis ibi ageret, ubi certitudo, ubi expressa legis dispositio summo jure desideratur.

a) C. O. C. P. III. Tit. 2. pr. „auch *causæ extraordinariæ*, so vermöge dieser Ordnung gefreit seyn sollen. &c.

b) *ibid.* „auch *causæ extraordinariæ* -- für andern gefördert werden.

c) O. C. de 1555. P. III. Tit. 47. §. 3. „weiter ist unser Befehl und Meinung, daß die erst beschlossene Sachen auch am ersten, so viel möglich, jederzeit mit Urtheil entschieden werden, doch soll der Cammer-Richter in dem gebührliches Einsehen thun, damit *causæ fractæ* „*pacis*, die spolien, executionis, und andere gefreite Sachen für andern gefördert werden.“

§. XV.

Si itaque, quod haftenus probavi, *Causæ extraordinariæ* plane a privilegiatis nostro sensu differunt, si nemo litigantium ex eo fundamento, quod *causa* sua inter *extraordinarias* fuerit relata, ut in decidendo quoque reliquis præferatur, jure suo postulare potest, certe nec ordo iste Tit. 3. instar classificationis erit, in distribuendis & referendis *causis* observandæ. Est hæc potissimum opinio illa, cui refutandæ operam suam impendit Auctor *der Prüfung* l. c. *cujus* argumentis cum de meo nihil adjicere possim, paucissimis saltem præcipua huc transferre liceat.

Fortissimum sane illud est argumentum, quod vix credibile sit, O. C. auctores ordinem, quo *causæ privilegiatæ* se invicem excipere debeant, tam parum ad eam rem idoneum stabilituros fuisse. Quid enim ineptius foret, quam *causas* appellationum, de quarum devolutione vel desertione disceptatum fuit, iis antepone, ubi periculum in mora & damnum irreparabile imminet?

Alterum ab Auctore *der Prüfung* contra opinionem illam prolatum argumentum illud est, quod ne in ipsis quidem audi-

entis, ubi in prælegendis recessibus procuratores ordinem, in C. O. C. P. III. Tit. 5. §. I. præscriptum a), non eum, qui Tit. 3. continetur, sequi debuerint, classificatio ista, si talis esset, aliquid valere potuerit. Sed non omni mihi exceptione majus videtur. Cum enim divisio causarum in ordinarias & extraordinarias ad solum præfixarum ordinem pertinuerit, ordo Tit. V. §. I. stabilitus salvus esse poterat, licet in Præfixarum ordine causæ ex norma Titulo III. P. III. præscripta se invicem exciperent.

a) C. O. C. P. III. Tit. 5. §. I. „wir setzen, ordnen und wollen, daß
 „nun hinführo in einer jeden gerichtlichen Audienz --- drei Unfragen
 „bestehen sollen: die erste, ob jemand auf die ersünete Urtheile zu hand-
 „len; die andere, ob jemand in neuen Sachen, novis genannt, etwas
 „fürzubringen; die dritte, ob jemand durch Urtheile zu handeln auf-
 „erlegt, oder sonst seiner eigenen Bewilligung nach zu handeln schul-
 „dig, genannt in præfixis.

§. XVI.

Ad eas jam progredior leges, quæ ad Judicis & Assessorum in ferendis sententiis & decretis officium spectant. Duplex potissimum causarum, quæ judiciali subjiciuntur cognitioni, judicialium nempe & extrajudicialium genus esse, inter omnes constat. Hic, utrum processus decernendi, an denegandi, ibi, quomodo in causa in judicio ventilata pronuntiandum sit? quaeritur. Causæ judiciales in tres abeunt species, divisionis fundamento a modo & tempore, quo in senatibus referuntur, petito. Prout nempe incidens punctum, vel majoris, vel levioris momenti decisionem expectat, causa judicialis vel sabbathina erit, vel talis, quæ *Bescheid-Tisch-Sache* vocatur: quibus quidem eæ opponuntur, quæ sententiam definitivam, vel interlocutoriam vim definitivæ habentem expectant.

§. XVII.

§. XVII.

Monendum igitur mihi quarto, causas extrajudiciales, fab-
bathinas, & quæ *Bescheid-Tisch-Sachen* vocantur, generatim
consideratas in Plac. Imp. nov. sub privilegiatis non intelligi.
Hæ quidem causæ ita a reliquis sunt sejunctæ, ut, cum separa-
tum proponendis illis in legibus tempus destinatum, tum, quia
celerrime expediri debent, multo angustius temporis spatium ad
relationes in causis Sabbathinis & extrajudicialibus elaborandas
Assessoribus concessum fuerit. Quod ad 1)num attinet, sup-
plicationes ab ordinariis Senatibus, definitivis & interlocutoriis
majoris momenti destinatis abesse, sed alio potius tempore ex-
pediri jubentur a). Sabbathinæ singulis Sabbathi diebus, unde
nomen ducunt, aut in aliis extraordinariis Senatibus tractan-
dæ b), *Bescheid-Tisch-Sachen* denique, cujuslibet Assessoris,
qui a laboribus in ordinariis senatibus vacat, curæ demandatæ
sunt c). 2)do decreta ad supplicas ne tres quidem vel quatuor
dies differri d), Sabbathinæ vero relationes spatio octo vel qua-
tuordecim dierum sunt circumscriptæ e), cum contra definiti-
vis relationibus sex menses dati fuerint f).

Neque levibus sane rationibus ducti sunt legislatores, cum
celerrimam harum causarum expeditionem Judici & Assessoribus
commendarent. Multæ, quæ id suadent, in extrajudicialibus
concurrunt rationes, executionis per interpositam appellationem
suspensio, periculum ex mandatorum dilatione metuendum,
personarum Cancellariæ sustentatio, & quæ sunt hujus generis
aliæ. Puncta incidentia ideo maturari voluerunt, ne processuum
cursui mora injiciatur.

a) O.

- a) O. C. de 1555. P. I. Tit. 10. §. 17. C. O. C. P. I. Tit. 13. §. 2. ex hodierna quoque iudicii praxi extrajudicialibus separati dies, lunæ nempe & martis destinantur.
- b) C. O. C. P. I. Tit. 12. pr. a quo tamen hodierna recessit observantia.
- c) C. O. C. P. I. Tit. 14. §. 6. quam decretorum mensam a Visitatione a. 1769. restitutam fuisse, docet b. D. TAFINGER T. I. Sect. I. Tit. 14. §. 328. not. 9. Id quod confirmavit Plac. Imp. §. 21.
- d) O. C. de 1555. P. I. Tit. 10. §. 17.
- e) C. O. C. P. I. Tit. 23. §. 1.
- f) ibid. P. I. Tit. 23. §. 3.

§. XVIII.

Possent quidem hæ causæ privilegiatæ vocari, quatenus celerime expediri, indeque licet noviores, ante eas, quæ definitivam, vel vim definitivæ habentem expectant sententiam, decidi debent: neque tamen, si eum vocis sensum servare velis, quem Plac. Imp. noviss. sequitur, proprie hanc denominationem merentur. Supra monui, separatim his decidendis causis tempus fuisse destinatum: sed jus illud, quod causis quibusdam nomen privilegiatarum conciliavit, causas a se invicem ratione temporis non sejunctas, ita inter se collidentes supponit, ut idem tempus, quod ex regula generali jure suo postulare posset causa antiquissima, jam per modum exceptionis decisioni novioris privilegiatæ impendatur. Suppositis vero (quod quidem ex dispositione legis omnino possum, licet forsan in quibusdam praxi iudicii recesserit, separatis temporibus, nunquam quæstio incidere poterit, an v. g. relatio causæ sabbathinæ novioris causæ definitivam expectanti antiquiori sit præferenda?

singularem judicantes curam habeant. Quidnam vero aliud, quam ejus generis supplicarum privilegium hæc verba denotant? Et quid est, quod impediatur, ne idem ad omnes supplicas applicem, quarum objectum causa est legibus expresse privilegio donata?

2) accidere potest, ut punctum quoddam incidens non tam ob causæ principalis privilegium, quam ex sua natura reliquis præferendum sit, cujus rei exemplum præbet C. O. C. c) quod maturationem commissionum ad examinandos testes in perpetuam rei memoriam præ reliquis causis, mensæ decretorum imponendis præcipit. Sunt ergo & punctis incidentibus rationes privilegii propriæ, quarum principia sine dubio periculum in mora est.

a) Mem. Vist. ad Jud. & Assess. de 1557. §. 14. „desgleichen auch da in „gefreiten und wichtigen Sachen, ratione declinatoriarum, devolutio- „num, admissionis articulorum, vel Commissariorum, aut secundæ „tertix vel quartæ dilationum, responsum, *Rufen*, publicationis „attestationum, alimentorum, supplicationum, Taxæ Expenfarum, „&c. submitirt, sollen solche submissiones und causæ privilegiate ge- „fördert werden.

b) C. O. C. P. I. Tit. XII. §. 5. & 6.

c) Prüfung p. 44. „in Ansehung der extrajudicialium kan auf den Vor- „zug der Sachen in Ansehung ihres Alters und privilegii deswegen nicht „gesehen werden, weil dieselbe alle zeitlich und ohne Unterschied ausge- „theilt. R. V. N. §. 63, so viel immer möglich, beschleuniget, R. V. N. „§. 77. und so geschwind expedirt werden sollen, daß sie nicht 3. oder „4. Tage liegen bleiben.“ C. G. O. P. I. Tit. X. §. 17.

d) C. O. C. P. I. Tit. 22. pr. „daß eine jede Supplication, bevorab in „denen Fällen --- zum förderlichsten decretirt werden.“

e) C. O. C. P. I. Tit. 43. §. 7.

§. XX.

§. XX.

Separatis jam in §§. antecedentibus iis causis, quas ab instituto nostro alienas esse, ostendi, eas jam ordine recensebo, quæ ex sensu Placiti Imp. nov. vere sunt privilegiatæ, in quibus designandis regulam supra §. 8. traditam accurate sequar.

Duplex in legibus occurrit privilegium, *personarum* unum, alterum *causarum*. Quod ad personas attinet, duo potissimum earum sunt genera, quarum omnes & qualescunque causæ privilegiatæ sunt.

Primum privilegium est personarum miserabilium a), quibus conditio sua singularem legislatorum favorem conciliat. Injustum enim putant, eorum, quos adversa fortuna satis jam miseros reddidit, calamitatem protractione litium suarum augeri, iudicisque culpa id denegari, in quo unico omne forsitan eorum solatium positum est. Sed quænam sint hæ personæ miserabiles? jure quæritur. Poteritne forsitan ejus quæstionis decisio ex *L. un.*

Cod. Quando Imp. inter pup. repeti, ad quam legum camera-
lium auctores, quoad subjectum legis respexisse arbitror, licet ipsa illius legis privilegia ab eo, de quo hic agitur, jure singulari differre concedam. Concedit illa duo fori privilegia pupillis, viduis, diuturno morbo fatigatis, debilibus, *aliisque fortunæ injuria miserabilibus*. Totum certe personarum genus, non unam modo pauperum speciem, sub fortunæ injuria miserabilibus intelligi puto: qui enim hanc posteriorem opinionem fovet *LEX-SERVS b)*, iusto plus mihi locutionis vim restringere videtur. Sed quasnam præter eas, quas expresse nominat, personas sub fortunæ injuria miserabilibus comprehendat, quid generalis hæc denominatio significet, lex illa *Cod.* non exprimit. Nihil itaque

ad illustrationem nostrarum legum cameralium facit. Sed hæc non magis, quam Jus Romanum, quænam sint personæ miserabiles, quarum causas generatim privilegiatas esse volunt, explicant. Solis itaque judicantibus potestas de ea re judicandi relicta est, ab eorum tantum arbitrio pendet, an litigantem conditio sua privilegiò illo dignum reddat. Ceterum ex personis miserabilibus quasdam speciatim leges Camerales nominant, nempe 1) pupillos *e*). Viduas, quas Ord. Jud. Aul. Tit. IV. §. 9. inter personas privilegiatas refert, leges Camerales omittunt. 2) Captivos *d*), sub quibus ii præsertim intelligendi, qui injuste in carcerem & vincula conjecti, in Camera mota contra processum criminalem nullitatis querela, auxilium quærunt *e*) 3) pauperibus, licet eos generali personarum miserabilium privilegio non indignos esse putem, utrum hoc nominatim in legibus concessum sit, jure dubitans. Nullum, qui speciatim ad eos pertineret, inveni passum, quam eum, qui in R. V. N. §. 60. continetur *f*). Sed nondum mihi verba ista ad probandum privilegium sufficere, nihilque aliud, quam ne Judex causis pauperum minorem, quam reliquis curam impendat, præcipere videntur. 4) C. denique O. C. a personis miserabilibus distinguit *betrübt* und *beschwehrte Leute g*). Sed nescio sane, quomodo hi ab illis differant, seu quodnam genus personarum miserabilium efficiant? Ergo etiam hic accuratior determinatio desideratur. R. V. de 1556. §. 5. fons ceteroquin loci hujus concepti præcipuus, hanc distinctionem ignorat.

Secundum personarum privilegiatarum genus sunt personæ camerales, quæ sicuti processu singulari, ita & jure exigendi utuntur, ut totius causæ finis debeat accelerari *h*).

a) R,

- a) R. V. de 1556. §. 5. C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 3.
 b) Vol. II. spec. 78. nr. 3. & 4.
 c) R. V. de 1556.
 d) ibid.
 e) conf. Ord. Jud. Aul. cit. ioc. §. 8.
 f) R. V. de 1713. §. 60. „zuvörderst ist bei solcher distribution Sorge zu tragen, daß vornehmlich -- eine Gleichheit gehalten, und weder die Person noch Religion der Partheyen oder Procuratorn, sondern allein, ob dasjenige, was zu befördern gesucht vüird, die älteste oder privilegirte Sache seye (als vvelche vor den neuen und nicht privilegirten, zu distribuiren, und dabei auf die causas pauperum behörend zu reflectiren) -- angesehen werden.“
 g) C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 3.
 h) R. V. N. §. 70. „benebens auch die zwischen Cameral-Personen schwöbende Proceß der Ordnung nach und so viel möglich beschleuniget vverden. Totus §. contextus docet, non tam de accelerando processu, quam sine causæ per decisionem judicalem fermonem esse.“

§. XXI.

Abolutis personis ad Causas pervenio privilegiatas. Tria potissimum earum in Ll. inveni genera: quarum primum ob salutem publicam, secundum ob periculum in mora privilegio gaudet, tertium est causarum recurrentium. Quod ad primum attinet genus, iustum omnino est, causas, ubi ipsius Cæsaris & Imperii, vel ob jura eis denegata vel violata, vel ob detrimenta in universam remp. ex litibus redundantia, interest, reliquis præferri: quo propius enim quæque causa cum salute omnium in rep. est conjuncta, eo majus judicis studium meretur.

Inde est, quod I.) Causæ fiscales, in quibus ipsius Imperantis nomine adversus eos agitur, qui obligationi suæ erga Cæsarem

rem & Imperium haud satisfaciunt, sint privilegiatae. Vix dici potest, quantus Legislatorum erga hoc caufarum genus favor fit. Hinc olim tum audientiae, tum senatus separati caufis fiscalibus destinati fuerunt, hinc hodie inter recessuum ordines singularis caufis fiscalibus assignatus est, isque inter omnes primum occupat locum, hinc ipse Fiscalis remotis processibus ambagibus procedere, Cancellaria hos ante omnes reliquos processibus expedire, Assessores denique, quod hujus loci est, fiscales caufas in decidendo praeferre jubentur. Nec sabbathinae tantum, sed qualescunque sententiae in caufis fiscalibus a), hac utuntur praerogativa. Omnes, quas vel leges b), vel Dd. inter fiscales referunt caufas, hic enarrare longum esset, cum partim acta agerem, c) partim multae earum extra omnem plane hodie usum sint: iis vero, quas leges expresse inter privilegiatas referunt, non possum non paullulum immorari.

a) O. C. de 1555. P. II. Tit. 20. §. 9. R. V. N. §. 83. R. J. N. §. 92.

„dieveil auch die fiscalische Proceß dahin privilegirt seyn, daß dieselbe „zu schleuniger Erörterung nach Möglichkeit befördert werden.“

b) O. C. de 1555. P. II. Tit. 20.

c) Conf. DEKHERR in Vindic. h. t. LVDOLF in J. Cam. Sect. I. §. 6. p. 40.

§. XXII.

Causae vero fiscales in duas abeunt species, prima eas continet, ubi solus Fiscalis jus Caesari & Imperio debitum persequitur, altera, ubi praeterea pars laesa ad satisfactionem privatam agit. Ex prima specie huc referendae causae contributionum Imp. Jubent enim varii Imp. recessus a) ut contra Status in solvendis collectis Imp. morosos tum Fiscus Procurator, tum Judex & Assessores celeriter (*förderlich*) procedere debeant. Nominatur specia-

tim in C. O. C. *b)* subsidium contra Turcas, cujus promptissima solutio quam necessaria olim fuerit, quis est, qui ignorat? Cum vero causæ Imp. contributionum in Camera vix occurrant, *c)* nulla fere ex hoc causarum genere, si collectas ad Cameræ sustentationem solvendas exceperis, hodie in Camera ventilabitur.

a) R. I. de 1576. §. 16. de 1582. §. 45. de 1594. §. 13.

b) C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 6.

c) b. D. TAFINGER T. II. §. 490. p. 211. LVDOLF Sect. I. §. 6. nro. 9.

§. XXIII.

Ex iis, ubi præter Fiscum Cæsareum etiam pars læsa agit, nominandæ veniunt.

1) Causæ exemptionum, quæ non fiscalis modo, sed exempti quoque contra eximentem jus agendi fundant. Cum enim Cæs. & Imp. quam maxime interfit, ne membrum quoddam immediatum Imp. detrahatur, præsertim, si exemptio sine onere fiat, facile erit ad perspiciendum, cur leges Judici & Assessoribus celerem earum injungant expeditionem *a)*.

2) Causæ fractæ pacis publicæ. Restaurationem pacis & tranquillitatis publicæ tanquam finem præcipuum Cæsar & Status in constituendo Cameræ judicio sibi proposuerunt, ejusdemque conservationi ut omnem operam darent, Judici & Assessoribus quam maxime commendarunt. Si igitur ulla causa, hæc certe inter privilegiatas referenda erat *b)*. Vtraque vero actio exinde profluens, ad satisfactionem publicam, æque ac privatam, privilegio donata fuit. His

3) adjungo Causas fractæ pacis religiosæ, & generatim quarumque legum publicarum de statu externo religionis in Germa-

nia

nia initarum violationes, quatenus nempe cognitioni summorum Imp. tribunalium eas subijci patitur Cap. Cæs. Art. I. §. II. Quod quidem me jure facere, exinde patet, quia a) conventiones illæ de religione initæ, nominatim pax religiosa de 1555. & pax Westphalica ita paci publicæ æquiparatæ sunt c) ” ut transgressores earum ipso jure & facto pœnam fractæ pacis incurrant: cum itaque hæ violationes actionem ad pœnam fractæ pacis publicæ fundent, satis patet, has causas hoc respectu esse privilegiatas. Sicuti vero exinde actionis ad pœnam saltim comparatæ privilegium sequi videtur, ita claris quoque Imperatorum mandatis actionibus privatorum, suum interesse persequentium, prærogativa illa data fuit. d) Novissime d. 9. Jun. 1770. speciali rescripto Cameræ Imp. Imperator causas ad religionem spectantes præ omnibus aliis commendavit, utque finitis singulis annis, consignatio omnium, qui in causis religionis eo anno tum decreti, tum decisi sint, processuum, ipsi transmitteretur, mandavit. e) Quod saluberrimum esse mandatum, quilibet fatebitur, qui cum arctissimum imperii cum religionis statu nexum, tum frequentiam ejus generis litium non ignorat.

a) R. I. de 1567. §. 9. de 1576. §. 8. C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 5.
 ” der C. Richter soll mit Fleiß und Ernst darob halten, und verschaffen,
 „ daß große und wichtige Exemtions-Sachen, als an deren beförderli-
 ” chen Erörterung uns, dem heil. Reich und gemeinen Wesen so merk-
 ” lich und viel gelegen, ordentlich und schleunig expedirt werden.

b) O. C. de 1555. P. III. Tit. 47. §. 3. R. V. de 1556. §. 5. C. O.
 C. P. I. Tit. 12. 53.

c) R. I. de 1555. §. 15. I. P. O. Art. XVII. §. 4.

d) Conf. III. MOSER in den ersten Grund-Lehren des T. Staats-Rechts
 1776. pag. 135. ” die Religions-Beschwerden der Evangelischen sollen
 „ selbst

"selbst nach den wiederholten Kais. Befehlen vorzüglich vor andern Materien vorgenommen werden.

e) FABERS Neue Staats-Canzlei Th. 31.

§. XXIV.

Hæ causæ sunt, quæ ex fiscalibus, sive mere talibus, sive cum actionibus privatorum conjunctis, nominatim Camerae Judici & Assessoribus commendatæ sunt. Sicut vero causarum fiscalium privilegium generale est, ita omnes, speciatim quoque non nominatæ, privilegiatis sunt annumerandæ. Sed præter causas fiscales aliæ adhuc supersunt, quæ, licet solis privatis jus agendi tribuant, tamen salutis & tranquillitatis publicæ conservandæ causa inter privilegiatas relatæ sunt. Intelligo II.) eos casus, cum partes via facti jus suum aut persecutæ sunt, aut certe persequi volunt: quæ causæ, licet fractam pacem non involvant, proxime tamen ab ea remotæ sunt. Pertinent huc 1) causæ specialium constitutionum, litigiosæ possessionis, pignorationis & arresti, Austrægali cognitioni eadem ex ratione, qua causæ fractæ pacis publicæ subtractæ. In his enim cum aut metus armorum immineat, aut remoto judice partes jus, quod prætendunt, facti via persecutæ sunt, pax & tranquillitas publica periclitari videtur, ideoque ratio suadet, ut eodem modo, ac causæ fractæ pacis, reliquis præferantur. De causarum tamen arresti privilegio, quamvis sua natura illo dignæ sint, specialis non extat dispositio: de litigiosæ possessionis, speciatim ubi de summarissimo saltem cognoscendum a), & pignorationum b) causis distinctius leges præcipiunt. De pignorationum causis præsertim notandum, quod duplex in illis processus, mandati unus, alter citationis, concurret, quorum ille ad momentaneum, hic ad ordinarium spectat

E

pos-

possessorum, prior potissimum, tum ex rei natura tum legis dispositione c) celerrimam desideret expeditionem, indeque sententia in causa mandati satis instructa, licet nondum discussis causalibus, differri non debeat d). Cum vero, observantibus praxeos Cameralis Dd. difficultas requisitorum in causa sit, cur vix hodie actio in speciali fundetur constitutione, sed modus mandati multo facilius eligatur, dubium non est, quin talium mandatorum causæ, cum in locum specialium constitutionum successerint, eodem quo hæc, dignæ sint privilegio.

2) ex salutis publicæ ratione spolia potissimum violenta huc referenda esse puto: cum vero non uti alias, in fundanda Cameræ jurisdictione, leges inter simplicia & violenta, hic distinguant: priora, si forte per appellationem ad Cameram devolvantur, privilegio non minus digna sunt.

a) O. C. de 1555. P. II. Tit. 21. §. 3.

b) ibid. P. II. Tit. 22.

c) „und soll darauf an dem C. G. die Sache der Pfandung oder Fahens halber, auch von wegen verwickelter Poen, im Fall, da dem mandato „nicht gelebet wvüre, auf das allerflehnigste mit Recht entschieden „vwerden.“

d) R. J. N. §. 139. LVDOLFI J. Cam. p. 60. & O. C. de 1555. P. I. Tit. 10. §. 8. „da aber die neu beschlossene Sache ein spolium antrüffe.

§. XXV.

In salute publica denique III.) privilegium caufarum statuum & subditorum inter se fundari puto. Quod primo ad lites Dominorum territorialium cum subditis immorigeris attinet: vult Cap. noviss. a) ut eæ celerrime decendantur. Specialior ea de re extat dispositio in R. J. de 1576. §. 15. Cum nempe Statibus Imp. solu-

solutionem collectarum Imp. publicarum jus subditis imperandi competat, contra subditos contumaces mandata non tantum pœnalia decernenda, sed & ipsum processum sine mora decidendum esse, laudatus jubet R. I. de 1576. Vicissim vero etiam subditis iustas contra Dominos territoriales querelas moventibus promptam iustitiæ administrationem Cap. nov. promittit b).

a) Cap. nov. Art. XV. §. 9. „da aber die Streitigkeiten vor dem Richter mit Recht befangen wären, sollen selbige aufs schleunigste ausgeführt und entschieden werden.

b) Art. XX. §. 7. „wenn alsdann sich befinden würde, daß die Unterthanen billige Ursache zu klagen hätten, dem Proceß schleunig --- abhelfen.“ Nescio itaque, cur Autor der ohnmaßgebl. Vorschläge has causas nova demum legislatione causis privilegiatis accenferi velit? cum jam in numero earum sint. Quid refert enim eas privilegiatas non dici, cum non ex nomine jus hoc singulare pendeat.

§. XXVI.

Satis ex antecedentibus patet, in omnibus his causis, quæ proxime ad salutem publicam spectant, periculum in mora a iudice in decidendo commissa esse: sunt tamen aliæ, quarum dilatio non tam reip. quam privatorum rebus periculum minatur, quæve ex speciali hoc fundamento privilegio donatæ sunt. Generaliter enim leges a) omnes causas, ubi periculum in mora subest, reliquis præferri volunt. Quis quæso est, qui non videat, quam maxime vagum hunc titulum esse atque indeterminatum? multa hic judiciali relicta esse arbitrio? Ceterum valde circumspertum esse iudicem oportet, cum ea, quæ in legibus ipsi relicta est, arbitrandi potestate utitur, ne Advocatorum artibus, summum ubique periculum, damnum irreparabile videntium, circumveniatur. Unicam saltem hujus generis causam leges nominant,

nant, alimentorum *b*) puta: quam singulari favore, omnes dignam judicarunt legislatores.

a) R. V. de 1556. §. 5. R. V. de 1561. §. 8. C. O. C. P. I. Tit. 12. §. 3.

b) R. V. de 1556. §. 5. C. O. C. cit. loc.

§. XXVII.

Ad tertium jam causarum privilegiatarum genus pervenio, recurrentium nempe, seu talium, quæ semel jam in senatu quodam ventilatæ fuerunt. Cum vero variæ earum sint species, non omnes omnino hæcenus a legibus inter privilegiatas relatas fuisse puto. Duplici potissimum modo casus recurrentiæ existit, cum aut relatio cœpta interrumpitur, aut finita quidem relatione, causa vero ad finem nondum perducta, novæ quæstionis controversæ decisio expectatur *a*). Ad primam quod attinet speciem, ne Judicis unquam & Assessorum culpa relationis interruptio contingat, nec relationi cœptæ nova intermiscetur *b*), leges prohibent: id vero præcipiunt, ut, si quando casus fortuitus impedimentum attulerit, remoto statim impedimento relatio continuetur, & præ reliquis causis ad finem perducatur *c*). Nec scio sane, utrum mandatum hoc, ut causa interrupta ante aliarum expeditionem continuari debeat, revera privilegium contineat? Ex altera causarum recurrentium specie non omnes privilegio donatæ sunt. Illud quidem dubio caret, præcipuum earum genus, causas sc. executionum hoc jure uti. Finita nimirum per sententiam Cameralem causæ principalis disceptatione, judiciali tamen cognitioni, cum ad executionem perveniatur, finis nondum impositus est. Quod quidem variis contingit modis. Cognitio nempe judicialis requiritur: *a*) parte, in termino in executorialibus præ-

præfixo comparente, an paritio, quam docere debet, vel infuficiens, vel ob novas a victo propofitas exceptiones plane non debeat? *b)* Si non comparuit, & mandata de exequendo decreta fuerunt, quatenus ii, quibus demandata executio, obligationi fibi impofitæ fatisfecerint? Si executionem detrectent, an iufta recufationis caufa, an transcribendum mandatum de exequendo? Si eam fufceperunt, quatenus aut exceptiones coram Commiffariis, aut querelæ de executionis excessu in Camera a parte victa prolatae, fundatae fint. Denique *c)* etiam de fententiarum non in Camera latarum executione in hoc iudicio agi poteft, quod in fententiis auftrægalibus, aut querela contra inferiorem iudicem in exequendo morofum nota accidit *d)*. Nefcio tamen, utrum hanc posteriorem quoque fpeciem legum cameralium auctores refpexerint, cum de exequendis faltem fententiis cameralibus locuti effe videantur.

Ceterum caufarum executionis, quæ sub *a)* & *b)* recenfui, accelerationem fpeciatim commendatam fuiſſe *e)*, eo magis probandum eſt, quo fortius executionis dilatio toti inſtituti iudicii fini repugnat, quoque miferabilior ejus eſt conditio, qui, licet victor, ſuum tamen confequi nequit. Sed licet præter caufas executionis plures aliæ recurrentes dentur, quæ ad ſecundam earum ſpeciem pertinent, cum v. g. declaratio ſententiæ, reſtitutio in integrum petitur: legem tamen, quæ eandem illis prærogativam concederet, equidem ignoro. Neque enim, quas hoc §. nota *b)* allegavi leges, illud probare poſſunt, cum ad eum modo caſum pertinere videantur, quo relatio interrupta, non vero eum, ſi finita relatione in eodem proceſſu nova oritur controverſia.

e) Vid. quæ rem ita explicat, Perill. PÜTTERVS in den unpartheiſchen

Gedanken über die im *Visit. Bericht vom 16ten Jul. 1768* enthaltene
Materien &c. &c. p. 28. §. 50.

b) Mem. Vis. ad Jud. vicar. de 1557. §. 14. R. I. N. §. 146. R. V.
 N. §. 70.

c) O. C. de 1555. P. I. Tit. 10. §. 27.

d) Conf. ex quo hæc excerpti, b. D. TAFINGER Sect. IV. toto Tit. V.
 De executione rei judicatæ.

e) R. V. de 1533. §. 4. O. C. de 1555. P. III. Tit. 47. §. 3. Tit. 50.
 §. 1. R. V. de 1556. §. 5. C. O. C. P. I. Tit. XII. §. 3.

§. XXVIII.

Hæ causæ privilegiatæ sunt, (§. 20--27) quas in legibus inveni, ita quidem comparatæ, ut privilegium earum, tum ad definitivas, tum ad interlocutorias cujuscunque generis (vid. §. 19. nro. 1.) pertineat. Nullam a me præteritam esse in tanta legum Cameralium multitudine contendere non audeo; forsan tamen paucæ præter eas, quas retuli, superfunt. Nonne vero omnes mandatorum S. C. causæ in decidendo sunt privilegiatæ? Non existimo, si res ex legibus hætenus latis metienda; nullam enim mihi invenire licuit, quæ expresse privilegium ipsis concederet. Forsan vero mihi R. D. de 1600 obmovebitur a), qui mandati processum summarium vocat atque privilegiatum: sed repetenda hic sunt, quæ supra monui, ex sola denominatione jus nostrum singulare in decidendo derivari non posse, nisi simul Judici & Assessoribus causa præ reliquis commendetur. Passus vero R. D. allegatus prorsus non ad officium judicantium pertinet, sed remedia saltem proponit, quibus mandati processus ambages rescindantur. Neque etiam ex eo, quod causæ mandatorum inter extraordinarias relatæ fuerunt, privilegium earum in decidendo

de

deduci posse, supra jam probavi. Si itaque nulla causa, nisi ex legis expressa dispositione, sibi jus hoc singulare vindicare potest, mandatorum causæ non privilegiatæ erunt, nisi periculum in mora subfit. Sæpe vero, licet periculum in mora absit, causa nihilominus ad mandatum S. C. qualificata est: ergo in his privilegium cessat c).

- a) R. D. de 1600. §. 49. „damit dieser summarische und privilegirte „Proceß nicht dergestalten aufgezogen und gestekt vverde „
 b) C. O. C. P. III. Tit. 3. „Item allen Sachen mandatorum poenaliurn „
 c) illud potissimum in decernendis mandatis respiciendum esse, utrum factum nullo modo justificabile adsit, hocque deficiente vix decerni posse mandatum S. C. docet Perill. PÜLLERVS in spicilegio §. 42. Sæpe itaque fieri poterit, ut, licet periculum in mora absit, ob factum tale mandatum decernatur.

§. XXIX.

Quanquam vero, quod ex iis, quæ hactenus exposui, apparet, varias causas nominatim præferre leges Judicem & Assessores jusserint, valde tamen is a vero aberraret, qui nunquam eos causæ antiquiori noviore jure præferre posse, nisi in legibus nominata sit, putaret. Primo enim contingere potest, ut ipse Augustissimus litteris ad Cameram datis causæ cujusdam singularis, licet ordo in referendo ex regula eam nondum tangeret, celeritatem decisionem Judici & Assessoribus commendat a): quod quidem ne jure facere possit, hodie non obstat Capit. Nov. Ipsam quoque visitationem jure suo mandata de celerius administranda in certis causis justitia ad Cameram dare posse, demonstravit Perill. Dn. PRÆSES b). Deinde etsi ab his discesseris casibus, multum tamen hac in re ipsas leges judicantium arbitrio reliquit.

quiffe videmus. Quod 1) exinde patet, quod, ubi, speciatim causas privilegiatas recensent, eas magis exempli causa proferre, a) quam omnes exacte determinare voluisse videntur. Quod 2) omnes causas, quæ magni momenti sunt, *die hochwichtige, daran merklich und viel gelegen*, causis ordinariis licet antiquioribus præferre jubent d). Nonne hæ locutiones vagæ sunt atque indeterminatæ? Nonne clausulæ illi prætorix generali similes, in qua omnes, qui alia restitutionis causa destituuntur, auxilium quærunt? Quid enim quæso est, quod momentum causæ alicujus efficit? Ubi normæ, quibus metiantur judicantes, an causa revera tanti sit momenti, ut præferri mereatur? Nullas lex prodidit, ergo nil nisi judiciis arbitrium superest. 3) Denique claris verbis innuit lex, non tam angustis limitibus circumscriptam esse judicantium potestatem, quin causas, etsi nominatim non privilegiatas, nihilominus antiquioribus præferre possint. O. enim C. exceptionem a regula de causis antiquissimis semper præferendis proposita non tum modo admittit, si causa singularem legum experiatur favorem, sed quotiescunque rationes, ab Assessore causam noviore prælaturo allegatæ, præsidio & reliquis senatus membris probatæ fuerint e).

- a) In consilio aulico multum sibi potestatis in ea re reservavit Augustissimus: jubet enim Ord. Jud. Aul. Tit. IV. §. 7. ut earum causarum deliberatio omnes reliquas præeat, de quibus votum judicii Aul. Augustissimus postulat.
- b) in comment. de eo, quod visitatio judicii Camer. in singularibus coram hoc pendentibus causis potest & solet. 1769. §. 49. p. 62--66.
- c) C. O. C. P. I. Tit. XII. §. 3. „und sollen sonderlich in solcher Aus-, theilung die Älteste, oder sonst befreite Sachen, als alimentorum, vorgehen.
- d) C. O. C. P. I. Tit. XII. §. 3. Tit. XXIII. §. 5.
- e) C.

e) C. O. C. P. I. Tit. XI. §. 9. „da aber die neue Sache ein Spolium
 „antrafe, oder sonst vor andern -- begünstiget, oder durch denselben Beisfi-
 „zer andere erhebliche Ursachen angezeigt würden, darum dieselbe Sa-
 „che vor andern solte gefördert werden: alsdann soll solches, und ob
 „er aus angezeigten Ursachen zuzulassen, zu des Cammer - Richters und
 „der andern Beisitzer Ermessen stehen,“

§. XXX.

Quæ cum ita sint, cum plurimum hic judicantium arbitri-
 um valeat, nonne operam perdit is, qui curiosè in ipsis legibus
 causas privilegiatas inquirit? Quid enim has scire juvat, si quili-
 bet, qui non ex lege privilegium habet, judiciali tamen arbi-
 trio illud impetrare potest? Multum, ni fallor. Jus scilicet postu-
 landi puto iis litigantibus, quorum causæ nominatæ fuerunt, ex
 ipsa lege quæsitum esse, ut hæ, licet noviores, antiquioribus
 præferantur: cum reliqui, licet sat graves rationes causæ suæ
 celeriore suadeant expeditionem, legis auxilio destituti, unice
 ex judiciali arbitrio pendeant. Liceat mihi hic a Perill. auctore
 notarum, quas ad P. Imam C. O. C. jussu Visitationis ab ipso
 revisam 1769. edidit, citato in *Traçt. MOSERIANO von der teutschen
 Justiz-Versaffung* Tom. II. Lib. 4. Cap. 8. §. 22. seq. dissentire,
 qui litigantibus ex lege causam privilegio expresse donante jus ni-
 hilominus adquiri nullum defendit. Omnis enim norma ordinis
 judiciarii ita obligat judicem, ut nunquam ipsi ab ea recedere
 liceat, & cuique parti litiganti jus obligationi huic correspondens
 tribuit. Quodsi norma ista non lex, sed saltim instructio esset,
 nisi judicem exacte omnia servare oporteret, finem in præscriben-
 da norma propositum nunquam obtineret legislator, cum quili-
 bet *judex* sub quocunque prætextu eam turbare posset. Jam
 cum indubium sit, leges illas de causis privilegiatis partem nor-
 mæ

mæ ordinis judiciarii Cameræ præscriptæ efficere, cum eadem, quæ in aliis legibus, verba præceptiva adhibeantur, idem sane, quod reliquæ, jus a iudice non mutandum continent. De detrimento certe, exinde forsan orituro, non est quod anxius sit iudex; ea enim legislatoris res est, iudici præter obsequii gloriam nihil relictum.

a) p. 71. En verba Autoris Perill. „*Deputatus ist immer entfernt zu sagen, als ob durch den den benannten Sachen ertheilten Vorzug nicht aus erleichter Einsicht wäre verfahren worden: doch muß er die ergangene Verordnung eher per modum einer Anweisung, daß nemlich das C. G. auf die Beförderung solcher Händel vorzüglich soll bedacht seyn, als per modum legis, wodurch die Partheien ein jus quæsitum erhalten und die vorhin beregten vuidrigen Folgen erwachsen kœnnten, betrachten* „

§. XXXI.

Cum vero satis amplus sit causarum privilegiatarum numerus, quinam ordo sit, quo ipsæ se invicem excipere debeant, jam disquirendum venit; quæ quidem disquisitio, dum nova lex ordinem & classes causarum privilegiatarum stabilivit, usu non destituitur. Primo, quæ Ord. Jud. Aul. Tit. IV. §. 7--11. continet, hic certe usum non habent. Et si enim concedam (quod vero mihi quidem extra omnem dubitationem positum esse non videtur) fuisse ibi legislatoris mentem, ordinem causarum privilegiatarum determinandi, nulla tamen Cameræ iudici & Assessoribus imposita est obligatio, sicuti generatim, ita & hoc loco ordinationem sequendi aulicam.

Utrum ex ætate causarum privilegiatarum non secus ac ordinarium prærogativa sit æstimanda, quæstio est in utramque

partem disputata. Controversia ea de re in novissima Visitatione inter quosdam dominorum subdelegatorum fuit a), cum votum Bremense ex ætate causarum privilegiatarum prærogativam mentiendam esse, affirmaret, Moguntinum vero negaret. Qua in re, primo, quid secundum leges expressas, deinde, quid secundum analogiam legum justum sit, nobis considerandum erit. Quod ad primas attinet, res omnis redit ad

Vis. Mem. de 1562. §. 1. & R. Vis. de 1564. §. 2.

in reliquis enim legibus, cum semper antiquissimæ causæ clare privilegiatis contra distinguantur (v. g. *älteste, oder gefreite Sachen*) prærogativam ex antiquitate causæ oriundam solis ordinariis tribui, indubium est. In duabus vero, quas allegavi, legibus idem de causis privilegiatis disponi, disputat votum Bremense. Quod ad primam attinet, de textus illius lectione cum Moguntino non convenit, cum hoc ex Corpore J. Cam. Winkleriano, ipsoque, ut contendit, originali, §. 1. Vis. Mem. de 1562. ita legat:

„der C. Richter soll Aufsehens haben, daß die älteste und gefreite, beschlossene und andere Sachen in ihrer Ordnung expedirt und erlediget werden,“

Bremense contra hunc textum ex Corpore J. Camer. Ludolf. de 1724. ita corrigat:

„daß die älteste gefreite, und zuerst beschlossene, sodann die andere Sc. Sc.“

In R. V. vero de 1564. §. 2.

„soll der C. Richter solch Aufmerkens haben, daß die älteste und gefreite Sachen, und andere in ihrer Ordnung expedirt und er-

„erledigt, auch die neulich beschlossene denselbigen nicht vor-
gezogen werden &c. &c.“

Votum Bremense particulam *und* ut sanus contextui sensus maneat, delendum putat. Verum, cum nulla legum Camera-
lium editio eam omittat, nollem lituram talem ex arbitrio sus-
cipere, cum etiam huic, quam omnes habent, lectioni suus sit
sensus. Si enim, uti alias, etiam hic causis antiquissimis &
privilegiatis juniores & non privilegiatas contradistingui ponamus: quidni lex commode ita explicari posset? curæ sit Judici
Camerae, ut 1) causæ antiquissimæ & privilegiatæ, 2) deinde
juniores & non privilegiatæ (*und andere*) 3) in suo ordine, (scu,
ut votum Bremense explicat, in turno) referantur, 4) illis ve-
ro, (sc. primæ classis) causis juniores non præferantur. Quæ
explicatio eo magis probanda videtur, cum ex fine §. repetiti
ea tantum, quæ O. C. P. I. Tit. 10. §. 8. disponit, nec novi
quid præcipi, appareat b).

Altero textu, nempe Vis. Mem. de 1562. §. 1. thesin il-
lam non magis, quam R. V. de 1564. probare auderem. Pri-
mo enim inter lectiones controversas, quænam sit genuina, non-
dum constat. Deinde, etiamsi Ludolfianam genuinam suppo-
nerem, forsitan tamen textus ille ita explicandus foret, ut nihil,
quod non etiam reliquæ leges præcipiunt, contineat. Nonne
illud, *und zuerst beschlossene* pro nuda declaratione, quænam
sint *die älteste*, haberi poterit? ita, ut hic enascatur sensus:

„curæ sit Judici, ut causæ antiquissimæ, privilegiatæ, at-
que illæ quidem tales, quæ prius conclusæ sunt, præ-
terea
„liquis expediantur.“

Si itaque legibus expressis thesis illa satis accurate probari nequit, analogia tamen legis voto Bremensi favere videtur; ad hanc enim recurrendum, quoties expressa legis dispositio deficit. Jam cum ex regula generali antiquitas causæ prærogativam determinet, cum de causis privilegiatis contrarii nihil legislatores disposuerint, jure inde concluditur, has eodem in ea re, quo ordinariæ, jure uti. Neque mihi objici poterit, analogiam hanc ob disparitatem rationis valere non posse; si etiam inter causas privilegiatas sola ætas spectanda sit, verendum esse, ne causa junior, licet multo majus antiquiori mereretur privilegium, ob solam ætatem postponatur. Eadem enim causarum ordinariorum ratio est. Licet unam altera graviorem esse posse nemo facile inficias, ire queat nihilominus tñ. non momentum causæ, sed sola ætas prærogativam tribuit. Ceterum illud sponte concedam 1) divisionem causarum privilegiatarum in classes magis fini totius instituti convenire, ideoque suadendam esse: 2) etiam eo, qui nunc est, manente statu, arbitrium judicantium non prorsus excludi, neque eos prohiberi, interdum causam juniorem privilegiatam antiquiori ob summum ejus momentum præferre. De eo enim tantum, quod ordinarie fieri debet, mihi sermo fuit: exceptiones vero a regula interdum arbitrio judicantium fieri posse, satis docet, quem jam sæpius allegavi, §. 8. Tit. 10. P. I. O. C. sed sup. instat obom inæ

Denique, an singulas causas reliquis privilegiatis absolute præferri lex nulla jubeat? queritur. Unicum forsitan ejus rei in LL. exemplum occurrit, præcipientibus, ut causis fiscalibus privatæ omnes, ergo & privilegiatæ, postponantur e). De causis spoliæ ut idem credam, O. C. P. I. Tit. 10. §. 8. non com-

moveor. Licet enim inter causas privilegiatas illæ solæ nominatæ sint, id tamen magis exempli causa, quam animo privilegium ipsis absolutum tribuendi, factum fuisse puto. d)

a) Visit. Ber. d. d. 15ten Dec. 1769. Sess. 351. 352. 353. 360. 362.

b) hæc §. 2. R. V. de 1564. in fine sunt verba: „indem er sich dann „der Bescheidenheit zu verhalten, daß er jederzeit von einem Rath „zu dem andern Aufmerksam habe, damit die Ordnung P. I. Tit. 10. §. „und nachdem unser Befehl ꝛc. ꝛc. alles Inhalts nachgesetzt werde.“

c) R. V. de 1567. S. 9.

d) Vid. Votum Ratisbon. Sess. 343. im Visit. Ber. d. 15ten Dec. 1769.

§. XXXII.

Speciatim hic ex sollicitura causæ privilegium nullum nasci præterire nequeo, licet illam legibus a) adprobatam esse, certum sit. Cum enim sæpe accidat, ut lis aut transactione finiatur, aut aliam ob causam partes adquiescant, fieri posset, ut Assessores illud ignorantes causis, quæ utrum decidantur, nec ne, partes non curant, tempus disperderent. Quam temporis jacturam, quæ sane in hodierno Judiciæ Cameralis statu non exigua est, cum ægre ferrent legislatores, disposuerunt, ut partes causæ suæ decisionem optantes, certiores de ea re redderent Assessores, hique, omittis reliquis, sollicitas causas præferrent. Nec ad eam modo ætatem, quæ bellum tricennale proxime infecuta est, hanc dispositionem pertinere, sed manente eadem legis ratione semper usum servare, quas præter R. I. N. allegavi, leges probant. Sollicitura itaque, licet in causis antiquioribus instar conditionis sit, sine qua acta non expediuntur, licet, quæ non sollicitantur, iis similes, quæ nunquam prorsus in judicio

ventilatæ sunt, ordo tamen in referendis causis sollicitatis observandus minime a sollicitatura pendet, cum inter causas sollicitatas omnes privilegiatæ ordinarias antecedant. Finge, causam ordinariam vehementissime sollicitari, nunquam tamen illa causæ privilegiatæ minus sollicitatæ præferri poterit *b*). Quod nisi ita esset, arbitraria omnia, vanæ & inutiles leges, quæ privilegia causarum determinant, essent, solæ litigantium artes ordinem causarum stabilirent. Licet itaque causarum non sollicitatarum rationem non habendam esse concedam, inter ipsas sollicitatas tamen maneat ordo, tam sollicite Judici & Assessores commendatus.

a) Vis. Mem. de 1562. §. 1. insert. C. O. C. P. I. Tit. XII. §. 4. „wo alte Sachen in denen um Urthel nicht sollicitirt wird, vorhanden, und zu erachten, die Partheien vertragen, oder die Sachen sonst gefallen seyn möchten, dieselbe eingestellt, und andere fürgezogen werden,“

R. V. N. §. 70. „daß sonst die alte Sachen, wenn sie annoch in motu sind, für den neuen nicht privilegirten fürgenommen werden sollen,“

R. I. N. §. 152. „sollen alle diejenige Partheien, welche ihre Acta expedirt sehen wollten, gleich nach diesem Reichstags-Schluß, wenigst innerhalb Jahresfrist durch ihre Procuratores bei dem C. G. sich anmelden, und dann nach ein, zwei, oder drei Monath öfters wieder annahmen, die Assessores aber alsdenn schuldig seyn, solche Acta vor allen andern zu expediren.“

b) Conf. Votum Trevir. Sess. 140. ead. Sess. Votum Bremense nro. 7. 8. 9.

§. XXXIII.

Ex iis, quæ §§. antecedentibus exposui, (præsertim §. 29.) fatis apparet, quantum hac in re arbitrio relictum sit, quod non
in

in determinando modo causarum privilegio, sed interdum ordine quoque causarum privilegiatarum inter se stabiliendo interponi debet. Illud saltem disquirendum erit, cuinam de casibus lege non definitis iudicandi data sit potestas? utrum illa soli Judici Cameræ competat? an potius hic nihil sine consensu Assessorum facere possit? Si quidem res ex Placito Imp. nov. metienda est, satis clarè ex §. ejus 2. & 5. in fine, elucescit, nihil solius Cameræ iudicis arbitrio relictum esse, sed vel singularum causarum classificationem, vel ordinis nova lege stabiliti mutationem, non nisi consentiente Præsidio cum reliquis ejus Senatus membris fieri posse. Sed eodem modo jam in antiquis legibus, de quibus proprie hic dissero, Cameræ iudicis potestatem circumscriptam fuisse, neque eum unquam pro lubitu causæ cuidam privilegium dare potuisse, mihi persuasum est. Nunquam enim is, quem sæpius allegavi, §. 8. Tit. X. P. I. O. C. exceptionem a regula de causis antiquissimis semper præferendis admittit, nisi Præsidium prius cum reliquis Assessoribus examinaverit, utrum rationes, quas Assessor causam noviore prælaturus protulit, sat graves sint? Quotiescunque itaque de eo agitur, an causa junior antiquiori præferenda sit? quoties quæstiones de lege causæ privilegium continente accuratius determinanda, de causa in legibus non nominata ex singulari ratione præferenda, de ordine causarum privilegiatarum inter se decidendæ veniunt, toties secundum claram §. 10. dispositionem Præsidium cum reliquis ejus senatus membris communicare, hique de ea re vota sua exponere debent. Neque mirandum est, leges tantam potestatem soli Cameræ Judici non reliquisse, cum assessores acta legentes in causæ qualitatem penitus

tius introspicere queant. Tempus vero instituendæ deliberationis de causa noviori præferenda leges antiquæ accurate non determinant, sed illud saltim præcipuunt, ut Præses *ante initium relationis* ex Assessore relato quærat, quam causam referre velit? Sapiens itaque est Placiti Imp. nov. dispositio, quod §. 5. *für das künftige &c. &c.* præcipit, ut arbitrium de qualitate causæ una cum cognitione extrajudiciali interponatur.

§. XXXIV.

Ceterum de relatione ordinis personarum & causarum inter se in referendo secundum leges antiquas non est, quod hucus differam, cum hæc materia satis tempore Visitationis ventilata sit. Videantur de ea re *die Visitationis - Berichte*, quas relationes supra allegavi. Mihi quidem argumenta ibi prolata ita comparata esse videntur, ut clare ex illis appareat, ordinem personarum seu turnum semper stabilitum, eique ordinem causarum subordinatum fuisse.

SECTIO II.

De objectis novæ, quam expectamus, Legislationis, circa causas privilegiatas.

§. XXXV.

Expositis hætenus iis, quæ secundum leges veteres Camerales circa causas privilegiatas iusta sunt, paucis, quid de novæ, quam expectamus, legislationis objectis sentiam ea, qua par est, modestia adicere liceat.

Præclare quidem Imperio, præclare omnibus ejus confuletur civibus, si in eum Judicium Camerale adduceretur statum, ut quibuscumque, qui ejus cognitioni suas subjecerunt lites, earundem quoque decisionem sperare liceret. Omnium in

Imperio civium, ut judiciali auctoritate suum cuique tribuatur, postulandi jus est æquale, quod in Germania eo magis extra dubitationem positum est, cum qualiumcunque territoriorum civibus, suum ad Cameræ sustentationem conferendi, leges obligationem imponant. Nunquam vero hoc, quod indubie ipsis competit, jure omnibus uti licebit, dum solæ causæ privilegiatæ omne tempus absorbeant, nec ordinariis quidquam relinquunt. Totum sane causarum privilegiatarum institutum ei haud dissimile, quo ex debitoris obæratı bonis iis tantum, qui singulari muniti sunt privilegio, satisfit. Videsne hic (si hoc simili uti licet) debitorem, non seria quidem voluntate, sed facultate tamen, omnibus satisfaciendi destitutum? Quid magis igitur optandum, quid præsertim Viris illis Perillustribus, qui id, quod serio optant, se tamen non perficere posse ægre ferunt, quid cuique denique Germaniæ civi lætius accidere posset, quam si conjunctis Augustissimi & Statuum viribus in eum perfectionis gradum Judicium Camerale eveheretur, ut non privilegiatis modo, sed ordinariis quoque causis decisionem sperare liceret.

§. XXXVI.

Neque vero hoc in tanta causarum privilegiatarum multitudine, completo licet 25. Assessorum numero, perfici posse puto: alia igitur malo huic remedia quærenda. Forsan non ineptum esset Assessorum extraordinariorum institutum, qui causis unice appellationis, quarum potissimum neglectus querelas de Judicio Camerale gignit, decidendis adhibendi essent. Exemplum talium jam Sæc. XVIIum præbet. Neque immodici ad

alen-

alendos illos requirentur sumtus, cum tenuiori sine dubio, quam ordinariis datur Assessoribus, salario contenti forent, modo certa spes suffectionis in locum deficientium ipsis relinqueretur. Quæ vero, cum heic eum proprie Judicii Cameralis statum, qualem Placitum Imp. novissimum stabilivit, supponam, attigisse saltem sufficiat.

§. XXXVII.

Quodsi itaque ultra 25. Assessorum numerum, de quo Augustissimus & Status semel inter se convenerunt, præsentis tempore plures constituere non placeat, tum alio modo prospiciendum videtur, ne causæ ordinariæ prorsus negligantur. Quodsi enim eadem, quæ ex legibus hæctenus latis fuit, & in posterum causarum privilegiatarum conditio esse debet, ut ordinarias simpliciter antecedant, neque ex harum numero, dum privilegiata supersit, ulla decidatur: nulla fere ordinariis spes erit decisionis, sed actionum inanium sortem experientur. Forfan igitur non male ageretur, si privilegiatis ordinariæ causæ intermiscerentur; ita tamen, ut majori illarum, quam harum, numero ad decisionem perveniente, illibata privilegiatarum prærogativa maneret. Recordor hic illius, quod supra (§. 12.) exposui, causarum extraordinariorum instituti, quod, licet proprie a nostro alienum sit, aliquid tamen, quod huc transferri possit, continet. Causas extraordinarias licet olim præ reliquis in audientiis maturari voluerint legislatores, tanta tamen non earum fuit prærogativa, ut ordinariæ plane illis postponerentur. Hoc saltim jure utebantur singulari, ut quatuor ipsis, ordinariis duo tantum hebdomadis dies destinati essent. Nonne for-

fan in referendo eadem causarum privilegiatarum ad ordinarias, uti 4: 2. seu 2: 1. observari proportio? nonne v. g. cuilibet Affessori duabus in turno suo causis privilegiatis propositis, unam ex ordinariis referendi, obligatio imponi posset? Ita quidem, si non perfecta, aliqualis tamen juris quæsit, quod ordinariis æque ac privilegiatis causis ad decisionem competit, neglectui medela pararetur, neque tamen posteriorum multo deterior fieret conditio.

§. XXXVIII.

Quod deinde ad ipsas privilegiatas causas attinet, quid circa illas in nova legislatione attendendum esse, mihi videatur, paucis exponam. Primo de emendatione veterum legum videndum. Satis aperte voluntas legislatorum, arbitraria omnia, quantum fieri potest, in posterum tollendi, normamque ordinis causarum in referendo constantem & certam stabilendi ex Plac. Imp. nov. apparet. Supra monui, causas magni momenti (*hochwichtige, daran merklich und viel gelegen*) privilegio fuisse donatas, ipsumque Placitum Imp. nov. §. 1. posteriores sub privilegiatis comprehendendi declarat a). Cum vero, quidnam causæ momentum efficiat, nullibi determinetur, judicantium id unice arbitrio relictum esset. In posterum itaque ut certa omnia, quantum id fieri potest, reddantur, distincte, quænam causæ illæ arduæ sint, exprimendum, titulusque ille generalis, *der hochwichtigen Sachen*, prorsus omittendus videtur. Deinde, an omnes causæ privilegium, quod in legibus jam habent, actu mereantur? examinandum erit. De qua re infra, cum ad fundamentorum expositionem, quæ forsân in causarum privilegiis ponenda essent, pervenero, disseram.

a) Plac.

a) Plac. Imp. nov. §. 1. „die privilegierten, einschließig der hochwichtigen nach ihrer Ordnung.“

§. XXXIX.

Accedo jam ad eas quæstiones, quæ proprie novæ legislationis objectum sunt, examinandas, quænam causæ privilegiatæ antiquis de novo addendæ, quo ordine omnes se invicem excipere debeant? Præjudicialis ea est quæstio, utrum causarum privilegiatarum augmentum suadendum, an potius numerus earum minuendus sit? Audire quasi mihi videor vehementissimas Germaniæ civium ad legislatores preces, ne causæ privilegiatæ augeantur, ne ordinariis, quarum pleræque sunt appellationis, omnis spes adimatur, ne jure suo, quo quisque gaudet civis, excidant. Verum, primo supra jam proposui remedia, (§. 37.) quibus ordinariæ causæ quodammodo sublevarentur, deinde, dum hic manet judicii Cameralis status, ut omnibus causis decidendis impar sit illud, neque causarum privilegiatarum institutum tolli poterit, cum profus indubium sit, non unam æque ac alteram causam judicis efflagitare auxilium. Quodsi igitur institutum illud tolli nequit, justum sane est, ut causæ, quæ a legibus privilegio nondum donatæ sunt, idem tamen ex sua natura & conditione merentur, nova lege privilegiatarum classi accenseantur. Ex altera vero parte ob summum, quod ordinariis generatur præjudicium, numerum earum, quantum fieri potest, restringendum esse, fatis naturale est, ne exceptio latius forsan ipsa regula extendatur.

§. XL.

Separandæ itaque & in posterum a privilegiatis causæ summariæ, quod diversitas utriusque juris singularis, diversitas

fundamentorum, quibus causarum summariarum & privilegiatarum nititur qualitas, postulat. (Vid. supra §. 2. & 3.) Dari quidem communia processus summarii & privilegii in decidendo fundamenta licet concedam, multas tamen causas esse, quæ licet summarie tractari debeant, privilegium tamen non merentur, æque indubium est.

Taceo, legislatores, si omnes causas summarias pro privilegiatis essent declaraturi, finem suum certam stabiliendi normam non obtenturos esse, cum certa causarum summariarum consignatio, quæ non Dd. sed legum auctoritate nitatur, adhuc desideretur ipsa. Latissimus ita advocatis & Procuratoribus ad lites aperiretur campus, singuli pro causæ suæ summaria qualitate vel legum vel Dd. auxilio certarent, quævisque causa iudicialem requireret cognitionem, an sit summaria, nec ne?

§. XLI.

Quænam igitur fundamenta sint, quæ aliquando heic forsitan ponenda essent, jam indicabo. Illud moneo, ea, quæ hic sum prolaturus, non prolixam totius materiæ tractationem, sed sciagraphiam quasi quandam esse. Quæ qui non cogitat, ei forte multa non satis accurate posita esse videbuntur. Fundamenta causarum privilegiatarum non tam nova stabiliendi, quam ea, quæ in legibus jam continentur, vel paulo accuratius determinandi, vel causas, speciatim in legibus non nominatas, ob paritatem rationis reliquis adjiciendi mihi animus fuit.

Deinde, ne hic inter privilegiatas causarum extrajudicialium, sabbathinarum, & earum, quæ *Bescheid - Tisch - Sachen* vocantur, mentionem faciam, iisdem, quas supra allegavi, rationi-

tionibus commoveor, cum hoc causarum genus a reliquis ratione temporis prorsus sit sejunctum, idemque discrimen in Plac. Imp. nov. de novo stabilitum videatur. a)

a) §. 20. — „welchemnach bei einem jeden Senat nebst den definitivis, auch die zu solchem gehörige extrajudicialia, interlocutorias & sabathinae auf die bereits bestimmte Tage und Zeit vorzunehmen wären.“

§. XLII.

Primum itaque fundamentum sit salus publica. Neque hic eum vocis sensum generalem intelligo, quo omnium cum legum, reliquorumque, quæ ad reip. administrationem pertinent, tum quorumvis etiam, quæ dantur, causarum privilegiorum rationem continet. Sed eas causas huc referendas esse puto, quarum dilatio non uni solum civi, sed vel toti imperio & reip. vel certe universo Imperii territorio, insignique civium ejusdem parti detrimentum minatur. Illius enim in quavis rep. bene constituta primario ratio habetur, ex quo tota civitas vel commodum sperat, vel incommodum metuit. Varias supra causas exposui ex hoc fundamento inter privilegiatas jam relatas: causas nimirum fiscales in genere, specialium constitutionum, lites civium cum dominis territorialibus. Sicuti in his omnibus, cum aut de jure Cæsari & Imperio debito persequendo, aut de conservanda tranquillitate publica agatur, vere salutis publicæ interest, ita ob eandem rationem his adjungendas esse puto causas:

1) in quibus Status Imp. facta perpetrarunt, paci publicæ turbationem minantia: veluti

a) si

α) si jus suum facti via persecuti sunt, quo pertinent
 a) arresta, inter speciales constitutiones nominatim privilegio nondum donata. b) repressalia, quibus utentes mandatis de desistendo ab illicitis repressaliis coercentur.

β) aut vi prosequi jus suum volunt, periculoque armorum imminente pars arma metuens mandata de non offendendo, de abducendo milite &c. impetravit.

2) civium cum magistratibus suis in civitatibus Imp. lites, quarum eadem, quæ litium dominorum territorialium cum subditis suis, ratio.

3) cum nulla re magis, quam commerciis crescant respubi-
 cæ, causas, quæ ad illa pertinent, speciali favore dignas esse puto, veluti a) querelas de violatis legibus publicis, quæ promovendis commerciis inserviunt, speciatim de erectione novorum vectigalium, veterum augmento, impedimentis liberæ in fluminibus navigationis, quæ Cap. Cæs. Art. VIII. prohibet. b) causas mercantiles, si forte privilegia de non appellando, ob damnum ex protractione earum metuendum, a quibusdam Statibus impetrata eas ad Cameram devolvi non impediunt.

4) concursus denique creditorum eo magis puto accelerandos, cum multi sint, quorum simul interest, multis similem pariat ruinam dilatio, fides publica ideoque & commercia dilabuntur, insignes itaque effectus ex dilatione earum in universionem redundant rempublicam.

§. XLIII.

Secundum causarum privilegiatarum fundamentum, periculum nempe in mora, accuratius determinandum videtur. Nulla enim lex exprimit, quomodo jactura illa, quæ, quia me-
 tui-

tuitur, causæ accelerationem suadet, comparata esse debeat. Certum est, non quemlibet metum diminutionis patrimonii, vel incommodi cujusdam per accidens forsitan orituri, rationem satis fundatam præferendi causam continere: ita enim omnes fere causæ privilegiatæ essent, cum nemo fere jus suum in judicio persequatur, cui ex protractione decisionis incommodum non sit metuendum. Itaque tum demum mihi verum adesse in mora periculum videtur, si causa ita comparata est, ut actio instituta, nisi celeriter impetrato judicis auxilio, inutilis foret. Exempla rem illustrabunt. Accidit nempe illud 1) cum actio instituta ita in persona vel actoris vel rei fundatur, ut extincto alterutro, ulterior persecutio prorsus inutilis sit. Ejus generis sunt omnes actiones mere personales, quæ in bonis non sunt, nec ad heredes transeunt. 2) Si actio ad vitam ejus, qui ad judicialem confugit auctoritatem, conservandam tendit: hæc ratio, quod a) alimentata jam privilegio donata sint. Cum impuberum ex Scto Caribouiano, & mulierum ventris nomine in Bb. possessionem missiones, actiones ad consequendas mercedes & salaria, certe si actores tales sint, qui, unde vivant, aliunde non habent, eodem sine instituatur, facile patet, has quoque privilegium in decidendo mereri. Eadem prærogativa b) causis nullitatum in criminalibus concedenda, cum pœna aut vitæ aut corporis inquisito subeunda sit, nisi Cameræ auxilio avertatur. 3) si objectum actionis species quædam est, mox peritura. 4) generatim, quoties impedimenta adsunt, quo minus actor, nisi iudex celeriter de causa cognoscat, id, quod in libello petiit, consequi amplius possit, ergo frustra prorsus judicis auxilium imploraverit: quod v. g. in cautione damni infecti, in mandatis de arrestandis vel rebus vel personis petitis &c. accidit. Ceterum, omnes eas

H

cir.

circumstantias, quæ tale impedimentum asserre possunt, in antecessum determinare, ultra vires positum esse arbitror: si igitur in ulla re, in hac certe nunquam arbitrium judicantium excludi poterit. Justum vero est, ut ejusmodi causis prærogativa præ reliquis concedatur, cum alias ii, quorum interest, jure suo, quod ad judicialem decisionem ipsis, qua civibus, competit, prorsus exciderent: reliquis, licet forsitan incommodum ex protractione sentiant, spes nihilominus suam aliquando consequendi, superfit.

§. XLIV.

Ut *tertio* causæ recurrentes omnes in numerum causarum privilegiatarum cooptentur, prærogativa causa talis recurrentis, vel ex aetate, vel ex privilegio oriunda suadet, quæ cum semel jam judicantes, ut de causa cognoscerent, commoverit, effectu sane destitueretur, nisi nova quoque, quæ causæ novam moram injicit, ante reliquas causas decideretur quæstio. Mihi itaque non ex tantum huc referendæ causæ videntur, cum post latam definitivam in executione, ob petitam declarationem sententiæ, restitutionem in integrum &c. nova finis causæ impedimenta oriuntur, sed tum quoque, si saltim interlocutoria definitivæ vim habens lata fuit: cum hæ causæ recurrentes, si rem accurate definire velis, revera non tamquam novæ, sed continuationes saltim veterum considerandæ sint. Cui etiam illud accedit, quod cum magnam in causis recurrentibus omnium, qui olim relationi interfuerunt, Assessorum præsentia præstet utilitatem, hujus vero necessitatem gravibus ducti rationibus legislatores in Plac. Imp. nov. §. 10. sustulerint, eo sit allaborandum, ut hoc modo incommodo illi subveniatur. Ita enim sperare licet, si stabiles senatus ex voluntate legislatorum constituti erunt, paucos ex iis, qui olim interfuerunt, jam cum de novo causa ventilatur, absentes fore Assessores.

§. XLV.

§. XLV.

Quartum denique causarum privilegiatarum genus illæ constitunt, quas natura processus instituti privilegio dignas reddit. Quo pertinent 1) quævis remedia possessoria. Quæ ad recuperandam possessionem tendunt, actiones spoli, de retinenda possessione, litigia inter immediatos privilegium jam habent: quod ad qualiacunque, quæ tam ad retinendam, quam adipiscendam possessionem comparata sunt, remedia extendendum mihi videtur. Suadet utrumque insignis ille, quo in legibus possessores utuntur, favor. Summum possessionis commodum, quo possidens excideret, nondum possidens nunquam frui posset, nisi causæ hæc possessoriæ citius, quam quidem ætas earum postuleret, deciderentur. 2) debita clausulis executivis munita, præsertim *cambia*, quæ processui executivo locum faciunt, atque eo secundum leges utuntur favore, ut promptissimam creditor sperare possit satisfactionem. Cessaret prorsus hoc jus singulare, atque inutile redderetur, nisi debitis, clausulis executivis munitis, privilegium in decidendo assignaretur. 3) patet ex iis, quæ hætenus enarravi, causarum privilegiatarum fundamentis, plerasque ita comparatas esse, ut processum mandatorum S. C. admittant. Utrum vero omnia mandata S. C., licet nulla ex causis expositis addit, privilegio donanda sint, quæritur? Mihi quidem, considerata legis ratione, cum a præcepto iudicem inchoare volunt legislatores, celerrime imploranti subvenire voluisse videntur. Quænam enim quæso alia, quam hæc, inchoandi a præcepto, ratio esse poterat? Quid igitur naturæ mandatorum S. C. magis convenit, quam ut privilegium in decidendo, de quo veteres leges nihil præcipiunt, nova iis, quam expectamus, sanctio largiatur? Sed nonne ita magis, quam par est, causarum privilegiatarum augetur

numerus, nonne contra regulam supra traditam impingitur? Non existimo, si *a*) mandata se intra justos contineant limites, nec causæ ordinarium processum requirentes, mandatorum processu tractentur: nec *b*) partes sponte jurisdictionem prorogando, possessorio petitorium immisceant: tum enim cessaret beneficium, quod non nisi mandati processus extraordinarius jure suo postulare potest. Mandata C. C. cum plerumque comparente reo, & exceptiones juris opponente causis ordinariis exæquentur, meliori, quam has, forte indigna esse existimo.

§. XLVI.

A causis ad personas transeo privilegiatas. Ut *1*) personis miserabilibus suum relinquatur privilegium, humanitas suadet. Justum enim est, ut *ii*, qui fortuna aliis civibus inferiores sunt, prærogativa quædam pares illis quodammodo efficiantur. Verum quæstio, quænam sint personæ miserabiles, nunquam in antecessum prorsus definiri, neque judicis arbitrium excludi posse mihi videtur. Nunquam enim omnes eadem calamitate preffi ideo etiam privilegio nostro digni sunt; cum id semper spectari debeat, utrum in privilegio aliquid sit, ex quo solatium petere possint? Pone v. g. viduam, defensore rerum suarum non destitutam, inopia nullo modo laborantem, quid quæso celerior ejus, quod in judicio versatur, juris restitutio ei solaminis afferet? Si itaque toti personarum ordines privilegio non sunt donandi, in singulis casibus arbitrium judicis interponendum est. Ubi forsitan non inepte hæ regulæ ponerentur: *1*) si objectum litis immediate ad calamitatem litigantium sublevandam pertinet, tum sine dubio privilegio digni sunt: ergo v. g. pauperum causæ, si de bonis sibi restituendis certant, oppressorum, si de vi sibi illata queruntur, jure privilegiatæ erunt. *2*) si actio instituta non directe ad malum, quo

quo personæ hæc premuntur, tollendum tendit, tum videndum, utrum nihilominus solatium ex celeriori causæ suæ decisione expectare possint? Num hæc v. g. viduarum, pupillorum, corporis vel animi vitio laborantium, calamitatem quodammodo minuat?

2) Personarum Cameralium privilegium æquitate nititur. Injustum enim esset, eos, qui laboribus suis conservationi iudicii interserviunt, hoc laboris fructu privare. Cui & illud accedit, quod iudicii ipsius multis modis interfit, ut, quæ inter personas camerales versantur lites, celeriter ad finem perducantur.

Nonne vero qualescunque Statuum Imp. lites inter se, etiam si causa alio privilegii fundamento destituta sit, indistincte medietorum causis præferendæ erunt? nonne id dignitas, nonne maximum litium momentum postulat? Patet ex antecedentibus, maximam causarum, quæ ad immediatos pertinent, partem, a me inter privilegiatas relatam esse: neque aliæ sere supererunt, quam quæ per modum appellationis ab Austrægis, aut ob continentiam vel connexitatem causæ ad Cameram devolvuntur. His quoque ut indistincte privilegium concedatur, summos Germaniæ principes vix puto esse postulatueros, cum Imperii iudicia, æque ac suo, subditorum solatio constituta sint, immo his propriè onus Cameram sustentandi incumbat, sola igitur Status Imp. qualitas, nisi aliud adsit fundamentum, causæ prærogativam non fundabit.

§. XLVII.

Jam paucissimis, quid mihi de classificatione causarum privilegiatarum videatur, adjiciam. Licet utilitatem Classificationis agnoscam, rei tamen natura haud patitur, ut norma profus immutabilis stabiliatur, ita, ut hanc nunquam infringere, nunquam v. g. classis secundæ causam, dum causa ex prima supersit, decidere liceret. Cum enim regulæ generales ab eo, quod ple-

rumque fit, abstrahantur, fieri tamen per modum exceptionis potest, ut in concreto secundæ magis, quam primæ classis causa ardua fit: quod in componenda regula prævidere non licuit. Neque etiam hoc legislatorum voluntati adverfatur, cum admittendas quidem esse, postulante necessitate, ordinis cum personarum, tum causarum (ergo & classificationis, quam lex futura stabiliet,) exceptiones, non tamen nisi cognita prius a præsidio & reliquis senatus membris causa, declaraverint. a)

a) Plac. Imp. nov. §. 2. „wenn etwa eine dringende Ursache, oder anderer erheblicher in der C. G. O. P. I. Tit. X. §. 8. bemerkter Bewe- gungs-Grund angegeben werden sollte, warum von dem ordine cau- farum, und jenem personarum in einem einzelnen Fall abzugehen wäre, so soll solches, und ob der Beisitzer aus angezeigten Ursachen zuzu- lassen, zu dem Ermessen des Cammer-Richters, oder dessen Stelle, bei dem Senat vertretenden Præsidii, und der andern Beisitzer des Senats nach der Mehrheit dessen, und der Beisitzer sehen, als wo- hin besagter S. O. C. P. I. Tit. 10. zu erklären wäre.“

§. XLVIII.

Duplici quidem classificatio illa perfici posset modo, si aut tot classes, quot sunt causarum species, constituuntur, aut plures species sub unum redigantur genus, singulaque genera separatam classem efficiunt: ex quibus posterior magis placet, cum partim prior vagus, partim plures causarum species sub unum genus redigi posse mihi videantur. Difficile vero erit, certum aliquem & constantem ordinem statuere. Cum in causa qualibet tam multæ partes sint, & variæ illæ, quæ spectari debent, aper- tum est, sæpissime fieri, ut, si ea cum alia quadam causa com- paretur, ob hanc partem gravior, ob aliam levior videri debeat. Specimen itaque Classificationis adjungere fere non audeo, cum exceptione majus illud fore, prorsus desperem. Generatim sal- tem

tem hoc mihi annotare liceat, forsân non inepte V. Classes constitui, quarum

I. Imâ causas contineret, ubi salutis publicæ ob conservandam pacem & tranquillitatem vel totius Imp. vel certe singulorum territoriorum & civitatum Imperii interest, quo pertinent causæ fractæ pacis, quatenus non de pœna, sed restitutione læsi sermo est, Conf. Cap. Art. XX. §. 9. Specialium constitutionum, religionis, lites dominorum territorialium cum subditis seditiosis, &c.

II. causas contineret, ubi privatorum vitæ periculum imminet, velut nullitatum in criminalibus, alimentorum & quæ eorum rationem habent.

III. reliquas causas, quæ cum salute publica, non vero ita, uti primæ classis causæ, conjunctæ sunt, velut causas fiscales, ad publica commercia spectantes, conturbationes & concursus creditorum, lites dominorum territorialium cum subditis non seditiosis.

IV. causas, ubi privatorum saltim interest ob verum in mora periculum, cum sc. ne actio inutilis reddatur, metuendum, ut & personarum miserabilium, quum objectum actionis directe ad sublevandam eorum miseriam spectat.

V. causas reliquarum personarum miserabilium, Camera- lium, remedia possessoria, processus executivos, & qualiacun- que mandata S. C.

Patet exinde, me causas, in quibus urgentissimum pericu- lum imminet, a reliquis, quæ non cum tanto periculo con- junctæ sunt, distinxisse. Prius ad causas duarum priorum classium, posterius ad causas reliquarum classium pertinet, in utroque au- tem causarum genere salutem publicam, privatorum commodis prætuli.

Cau-

Causas recurrentes ita collocandas esse putarem, ut primo distinguatur inter eas, ubi relatio interrupta, & eas, cum prorsus nova quaestio decidenda est. Priori casu relatio, remotis impedimentis, statim continuanda: posteriori distinguendum, an causa jam decisa, ad quam nova quaestio decidenda pertinet, privilegiata sit, an ordinaria? Si prius, tum causa recurrens in classem causae jam decisa ponenda erit. Si posterius, absolutis omnibus classibus causarum privilegiatarum primum locum ante causas ordinarias occupabit: ergo causae recurrentes ordinariae ultimam quasi causarum privilegiatarum classem constituent.

§. XLIX.

Ceterum inter plures ejusdem classis causas sola aetas ordinarie praerogativam dabit, quae secundum leges Camerales non ex tempore reproductionis judicialis, sed submissionis aestimanda est. Ordo vero personarum nunquam ordine causarum turbabitur, sed regulariter quilibet Assessor in suo ordine referens erit, inter omnes vero causas, quae ipsi ad referendum datae sunt, eam seliget, quae ex arbitrio senatus, qui de decernendo processu cognovit, maximam praerogativam meretur.

§. L.

Haec sunt, quae pro ingenii modulo de causis privilegiatis differenda erant. Confido tamen, me facile veniam esse impetraturum, quod in altera hujus dissertationis parte brevior multo fuerim, cum non tam, id quod legislatoris est, leges praescribere, quam eas, quae jam praescriptae sunt, explicare voluerim.

T A N T V M!

PRAE-

PRÆNOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO AVCTORI

DISSERTATIONIS

DE CAUSIS IN CAMERA PRIVILEGIATIS

S. P. D.

SVAMQVE OPINIONEM PAUCIS EXPROMIT

GODOFR. DANIEL HOFFMANN

PRÆSES.

Differis, PRÆNOBILISSIME DOMINE CANDIDATE, *amice dilectissime!* differis inquam *de causis* in iudicio camerale, inexpugnabili illo iustitiæ fulcro & præsidio! ratione ordinis, quo ab ejus Assessoribus præ aliis omnibus cognosci, judicari, ad Senatus referri, inque his vel interlocutoria vel definitiva sententia decidi debent, *privilegiatis*. Et differis quidem de illis docte, ordinate, distincte, modeste, & quod eo magis laudandum, quominus id alias a se impetrare possunt illi, qui primum scribunt, ita differis, ut ne latum quidem unguem ab argumento Tuo discefferis, nec ad alia, etiam non adeo remota, digressus fueris. Potuisses facile huc illucve & divagari & pro solida, quam TIBI *Tubingæ, Gættingæ & Wezloriæ* parasti, eruditione & cognitione, plures scriptores allegare, pluraque acta publica cu-

mulare, sed foli TVO fidus mansisti argumento, cujus tractatio comitia porro quoque occupabit, nova legislatione omnino quidem indigo, at ne hac quidem sic facile determinando, ut non præcipuum semper hac in re momentum ferat ARBITRIVM referentis, senatus, iudicis, quibus hoc certe, si alias nullum unquam privilegium, quam maxime obnoxium & denuo subjiendum erit. Unde forsitan ii quoque illustrando huic argumento nondum fecere satis, qui alias de processu camerali, intimisque ejus visceribus optime meriti fuerunt. Nollem equidem, si dicendum, quod res est, causarum TVARVM numerum augeri, ampliari. Alias enim ipsis quoque privilegiatis causis facile impar esse posset auctus quoque assessorum numerus. Deinde *causarum* potius, quam *personarum*, rationem ego quidem haberem, & illis potius, quam his, privilegium hoc, si quod est, vel beneficium ordinis in referendo, tribuendum esse putarem.

Cum tamen in Concepto Ordinationis Cameralis *P. I. tit. XII. §. 3. & miserabiles* primo, secundo *pupilli*, & tertio *captivi* occurrant. Illas, personas miserabiles, nihil prorsus juvare potest *lex unica Codicis*, quando imperator inter pupillos, & viduas, vel miserabiles personas cognoscit, & ne exhibeantur. *Mediatis* namque omnibus gravissime obstat territoriale jus de non evocando, nullibi sic limitatum. Quodsi enim hoc jus non obstaret, hodie adeo firmum & testatum, certe nec privilegium de non appellando illimitatum mediatos miserabiles a Camera arceret, quod tamen nemo dixerit. *Immediata* autem vix aliud primum habent forum, quam rarissimum illud aufregale, eis pro re nata quandoque utilius, commodiusque. Et quis omnes pupillos, viduas, vir-

virgines, illustres præsertim, consiliariis gaudentes, & tutoribus Arg. O. C. P. II. tit. 1. §. 2. & Placiti Imp. de die 16 Sept. 1755. §. 10. 11. curatoribusve facile tuendas protegendasque, miserabilium personarum nomine comprehendet & ab Austregis ideo saltem eximet! Conf. GOTTL. VNGLEICH *Disp. de jurisdictione supremorum Imperii tribunalium ex all. L. un. Moguntia* 1769. Aut denique personæ miserabiles eadem illæ sunt, quæ ibidem, ceu „*beschwehrte und betrühte Leute*“, ulterius hoc privilegio donantur, aut certe classis illarum nimis augetur, nova janua arbitrio aperiretur & vel omnibus litigantibus gravatis plerisque & contristatis, privilegium illud commune, eoque ipso in Camera inutile fieret.

Captivis quibusvis, periculum in mora, cujus, si non probatio, demonstratio certe ab initio statim & necessaria & facilis erit, ejusve ordinarium jus æque jam prospicit, ut singulari privilegio in eorum gratiam opus esse haud videatur. Erit quidem hoc quoque periculum, & quod iudicium æque adtendere, respicere & quatenus ejus fieri poterit avertere debet, *irreparabile* quodvis *damnum*, omnino arbitrandum, nec omnis statim metus terrorve panicus admittendus erit, fictus sæpius magis, quam verus & sufficiens, sed vel sola captivitas & vincula, in quibus quis vel plures præter necessitatem detinentur, haud rei, periculum moræ satis superque produunt, sicut irreparabilitas imminentis damni facile ex ipsa rei & causæ natura intelligi & cognosci poterit. Redundat in periculum illud, quod vocant, in mora privilegium *alimentorum*, quod ad præsentia modo & *futura* restringendum, præteritis magno quidem favore, at ideo tamen hoc præcisè privilegio non amplius dignis.

Causis decisis quidem, sed quamvis ob causam recurrentibus, præsertim in executione versantibus, huicque nunc mandandis, hæc omnino debetur prærogativa, ne aliis, novioribus, interim in medium ejusdem Senatus (§. 12.) propositis, postponantur, hisce impediatur, sicque exoptatum finem suum vel nunquam vel sero demum consequantur. Natura & indoles rei id cavere postulat. Gaudent præterea eo adhuc jure & prærogativa temporis, qua ipsa causæ decisio gaudebat. Si non privilegiatæ sunt, erunt tamen multis aliis antiquiores, sicque itidem omnino præferendæ. Vti ex eadem ratione in audientiis ordo *sententiarum* primus est reliquorum ordinum, 2. *reproductionis*, 3. *novarum*, 4. *terminorum*. Quænam vero illæ, quæ ibidem „mercklich“, dicuntur „und daran viel gelegen,“? An sic omnes causæ majores & arduæ privilegiatæ erunt?

Id quod nec puto, nec optarem. Omitterem potius hanc nimis vagam nimisque generalem thesin. Cum præsertim in Camera raro aut nunquam leves adeo, modicæ & parvæ causæ occurrant, & in his quoque multum, quandoque hujus vel illius partis interesse queat, & si quidem occurrant, *ordinationibus* & *compositionibus* magis quam ordinario processu deciderentur. Melius longe novissima lex §. I. posuit „*die demselben zugetheilte Sachen, und zwar die privilegirten, einschließig der hochwichtigen nach ihrer Ordnung*... Pauperes ibi & recte quidem non memorantur. Nec video, cur causa quædam aliis præferenda, ideo, quod alterutra vel & utraque partium pauper sit. Quid si illa modo pauper foret, a qua quid petitur, reus, dives contra petitor, actor? Quid si secundum *Ovidianum* illud *alter egens, alter*

pauper esset. Divitis jus non minus jus est quam pauperis. Nec omnis pauperum causa ita comparata, ut, quod optandum magis, quam sperandum, paupertatem illorum levet totam, vel secundam victricis quoque fortunam valde promoveat. Propria culpa pauperes facti eodem jure vix digni. At quis illud arbitrabitur?

Inprimis vero *spolii* privilegium permagna cautione opus habebit & providentia. Non tangam lubricum remediorum ejus in canonico jure fundamentum, cui tamen practici non ædes modo, sed arces plane inædificarunt. Non dolebo cum B. BOEHMERO in *Exercitatt. ad ff. Tomo V. num. 91.* & in *denen Hüllischen Anzeigen 1735. num. 41.* sive in *dem Juridischen Wochenblatt 1773. num. 9.* ubi von dem *offenbaren Greuel derselben*, multis modis depravatam exceptionis spolii usum. Urgebo potius distinctionem ejus in *simplex*, privilegio hoc camerale vix dignum, & *qualificatum*, cui eo non opus est, mandatis potius S. C. mox coërcendum. De hoc præside *illustri HOMBERGK ZV VACH Marburgi 1771.* IO. IAC. CHRISTIANVS DIETZ quædam disseruit, probe advertens non omne, imo ne quidem qualificatum spoliū omne, fractionem pacis publicæ dici & haberi posse. Nec tacerem sed ulterius potius excolerem egregiam & necessariam spolii omniumque earum aliarum dejectionis cujusdam specierum, quæ spolia quidem videntur, at ideo tamen revera non sunt, nec proin ejus jure vel *ullo*, quo verum spoliū ceteroquin non immerito mactari solet, privilegio, censi debet. Primas differentiæ hujus lineas duxit HERM. BECKER in *Disp. sistente differentias quasdam inter spolia & alias dejectionis species, Gryphisw. 1768.*

Porro, cui publicus Germaniæ regni status, præsertim comitiorum & judiciorum ejus, vel obiter cognitus est: is certe apprime novit insignes istas & invincibiles fere difficultates, quibus omnis normarum generalium, non absolute necessariorum, constitutionis spes hodie fere decollat, non nisi amicabili Imperatoris & statuum, horumque inter se invicem compositione obtinendarum. Permulta sunt, quæ hoc confirmant, quæ generalem quandam normam exoptant & anhelant, juris publici capita, minime tamen vel obtentam, vel in posterum adhuc sperandam.

Cumulavit eorum insignia quædam exempla *perillustris* IO. STEPH. PÜTTER in eximio programme, cui observatio de normalium juris publici generalium difficultate, *Gatt.* 4. 1757. ed. Et licet interea novam quandam & generalem legem judicariam, fere præter spem, acceperimus, ab eodem hoc viro perillustri præfatione donatam, nondum tamen Is sententiam suam dicto programme expositam mutavit, sed eandem potius novissime ulterius, licet in alterius cujusdam, quam judicarii, argumenti gratiam exposuit & firmavit disserendo *von dem Werthe richtig bestimmter allgemeinen Grundsätze oder auch Hypothesen in den Gesetzen, und sonderlich in dem Staats-Recht*, §. 13. 14. *in den Beyträgen zum teutschen Staats- und Fürsten-Recht*, §. 1777. f. 8. 9.

Quod si vero generatim difficultates istæ magnæ sunt ac multæ, non nisi pactitia plurium, quorum adeo diversimode interest, conventionem tollendæ; quod si ea demum legislatio perfecta, felix ac læta judicari poterit, quæ succincta & nervosa brevitate,

si

si non omnes, plures certe atque plurimos casus ab ea regundos & decidendos continet: quid a nova in tali quodam argumento legislatione sperandum & expectandum foret, vix augurari licet, in quo, si in ullo alio, nucleus ipse arbitrio judicantium relinquendus & hujus religio nunquam speciali fatis norma instrui potest. Sufficeret hinc sanxisse, antiquiores novioribus semper, hisce autem nonnisi eas in referendo & decidendo præferendas esse, in quibus vel periculum & metus armorum, vel irreparabile & id quidem grave damnum subverfatur, ejus totius senatus arbitrio relinquendum, ad quem causa a quodam ejus membro referenda. Agitur hic modo de *ordine* in referendis causis observando, nec datur quoddam causarum privilegium, jure communi huc trahendum, unde eo fere contenti esse possemus, quod ordinatio cameralis jam tribuit nonnullis, optime ubique *die älteste und gefreyte Sachen* aliis præferre jubens. Nimis se hic diffundere videtur ejus, quod vocant, conceptum.

Quascunque etiam classes distinguamus, & eis singulas *nomine & numero* subordinemus causas, semper tamen, maxima licet illud factum fuerit cura & accuratione, supererunt & novæ quotidie occurrent, orientur & excogitabuntur, eodem privilegio & favore dignæ visæ referenti, sollicitationis pertæso, eamque senatui suo commendanti, cujus arbitrio hæc prælatio semper tamen in fine relinquenda erit. Id quod prorsus & fatis determinari nequit, id generaliori modo thesi & regulæ includendum. Imperfecta nimis, ex argumenti nimis arbitrarii indole, determinatio sæpius nocere magis, quam prodesse solet. Sufficit terminos quosdam & limites posuisse, quos ultra citraque nequit consistere rectum, nec *judicis* distribuentis, nec *assessorum*, ordine distributionis suas relatione.

tiones elaborantium, nec *senatum* ordinem ætatis, noviores præferendo, turbantium arbitrium transilire & transgredi nequeat, licet intra illos, inque eorum medio magnus adhuc superfit campus, in quo luxuriari ordinemque causarum exagitare queant illi, quibus hæc vel illa aliis prælatione dignior videtur.

Hos vero ipsos limites & terminos, TVIS, abs TE, PRÆNOBILISSIME atque DOCTISSIME DOMINE AVCTOR! magna cura & accuratione satis distinctas classes continere nullus plane dubito. Poterunt hæc omnino sufficere inque eis nova legislatio adquiescere a tot tantisque viris præparanda & exascianda, quibus salus Germaniæ judiciaria tuto atque secure committitur. Nosti, unum eorum, longe gravissimum, meam quoque sententiam rogasse, quæ non alia esse poterat, quam hac ipsa erudita & judiciofa TVA commentatione exposita, in qua proin nunc quoque subsisto, & quam æque ac supremos in jure honores, TIBI in ipso jubilæi universitatis nostræ EBERHARDINÆ CAROLINÆ festo sæculari sollemniter conferendos, animatus TIBI gratulor, meque TVÆ amicitiaæ æque ac venerandi & gravissimi PARENTIS TVI, singularis mei & fautoris & adfinis longe colendissimi, favori in posterum commendo quam enixissime. Sic vero vale & res

TVAS semper feliciter, quod auguror, age! Scribebam

Tubingæ Kal. OCT. MDCCLXXVII.

ULB Halle

3

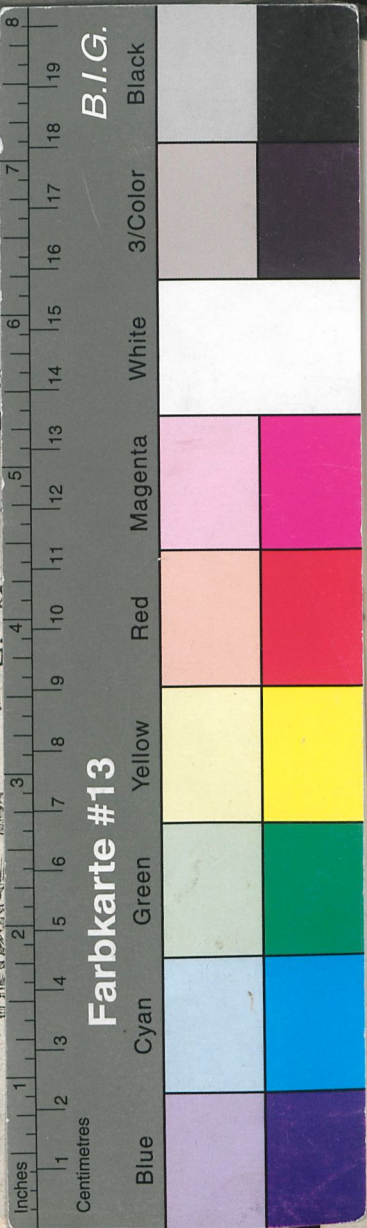
005 881 684

VD18

DE
CAVSIS PRIVILEGIATIS

184

AD
§ 3. Placiti Imperii d. d. 23. Oct. 1775. (quod Imperator
d. 16. Dec. ratum habuit)

1777 5.

SVB AVSPICII DIVINIS
RECTORE VNIVERSITATIS EBERHARDINO CAROLINÆ
MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO AC CLEMENTISSIMO DOMINO

184

DOMINO
CAROLO

75

DVCE WIRTEMBERGIÆ ET TECCIÆ REGNANTE REL.

INCLVTI ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRÆSIDE

VIRO PERILLVSTRI ATQVE MAGNIFICO
DOMINO

GODOFR. DANIEL HOFFMANN

SERENISSIMI DVCIS CONSILIARIO INTIMO
H. T. VNIVERSITATIS PRORECTORE
FAVTORE ATQVE PATRONO ÆTATEM PIE DEVENERANDO
PRO LEGITIME CONSEQVENDIS I. V. DOCTORIS HONORIBVS
DIE SEPT. ANNI VNIVERSITATIS TERTIVM SÆCVLARIS

DISPVTABIT
AVCTOR

EBERHARDVS FRIDERICVS GEORGI
STVTTGARDIANVS

TVBINGÆ ÆRE FVESIANO

